repertoár malé scény

ROČNÍK 5 | 1967 | ČÍSLO 10

rms

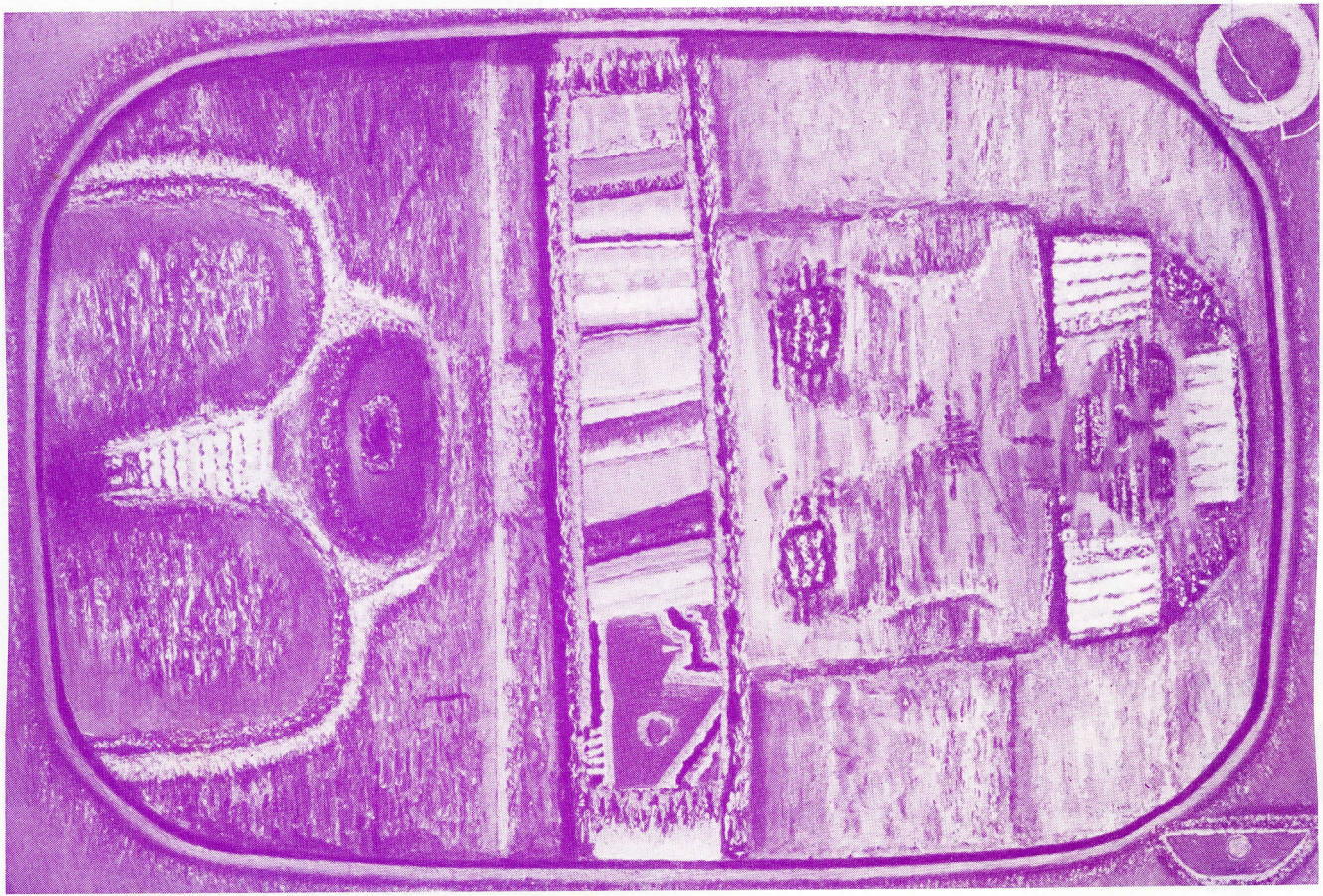

V. Jankilevskij: Diptych — levá část, 1963

VYSTAVUJÍ MLADÍ MOSKEVŠTÍ VÝTVARNÍCI

VYSTAVUJÍ MLADÍ MOSKEVŠTÍ VÝTVARNÍCI

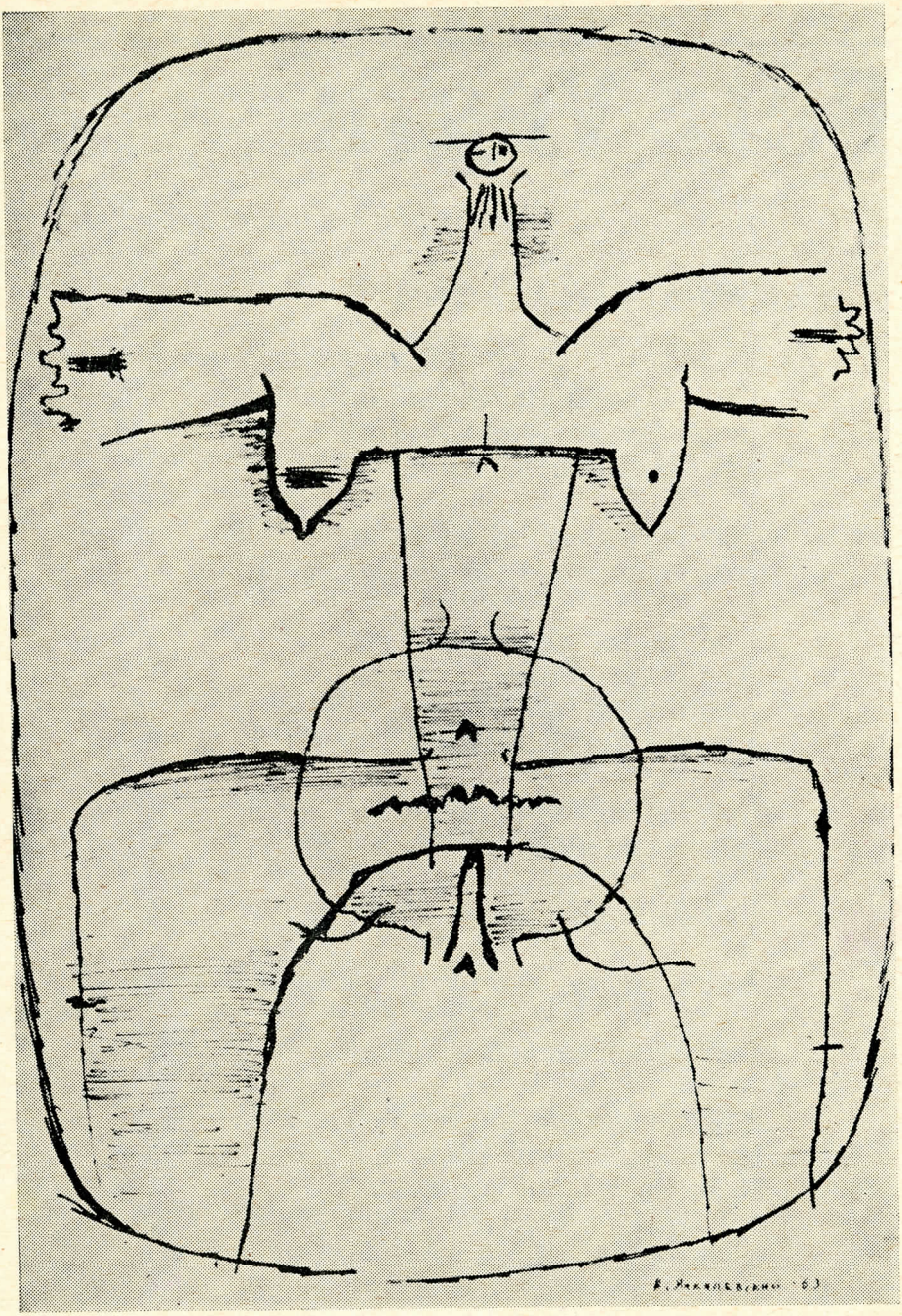

V. Jankilevskij: Struktura Afrodity, 1963

Petr Vegin

ČTYŘI APOLLINAIROVÉ

Čtyři Apollinairové sedí u mého stolu,
kouří čtvero dýmek, upíjejí
ze čtyř sklenic.

Je nás pět u kulatého stolu,
rozkymáceného jak talířek spiritistů.

Apollinaire Francouz,
Apollinaire Polák,
Apollinaire Ital
a ruský Apollinaire.

Čtyři světové strany,
jako na kompasu.
Čtyři bastardi.
Průsečík cest.

Žádná ze čtyř světových stran však nehnula
prstem,
aby Apollinaira uchránila zlého.

Polák, vnuk politického emigranta,
byl nespolehlivou osobou.
Narozen v Římě, do matriky
byl zapsán pod cizím jménem.
Osm dní předtím, co byl smrtelně
raněn do hlavy,
dostal Francouz občanství.

A pro Rusa ještě platila
regule Petra Velikého,
dle níž se všichni bastardi
počítali do cechu umělců.

Tak se zrodil básník

Všichni čtyři byli za svého života vydáváni
velice poskrovnu.
Všichni čtyři byli naříčeni z krádeže Giocondy.
Všichni čtyři byli zoufale, nádherně
a nenapravitelně zamilováni,
ale žádná Anna, Louisa, Marie ani Madeleine
se nepředala:
čtyři snubní prsteny se zakutálely do všech koutů.

Všichni čtyři psali jedním perem
na jeden list papíru
verše,
pro něž měli pochopení kočovní akrobati,
Picasso, hrstka přátel a oblaka.

Sedmnáctého března devatenáct set šestnáct
byli střepinou idiotského granátu
zasaženi do hlavy
čtyři Apollinairové.

Musel snad přijít pátý,
aby pro něho měli pochopení,
aby ho vydávali, zamilovali si ho a zahrnuli
šeříkem
za jeho života, a nikoli posmrtně?
Opravdu musel přijít pátý?

Čtyři Apollinairové sedí u mého stolu!

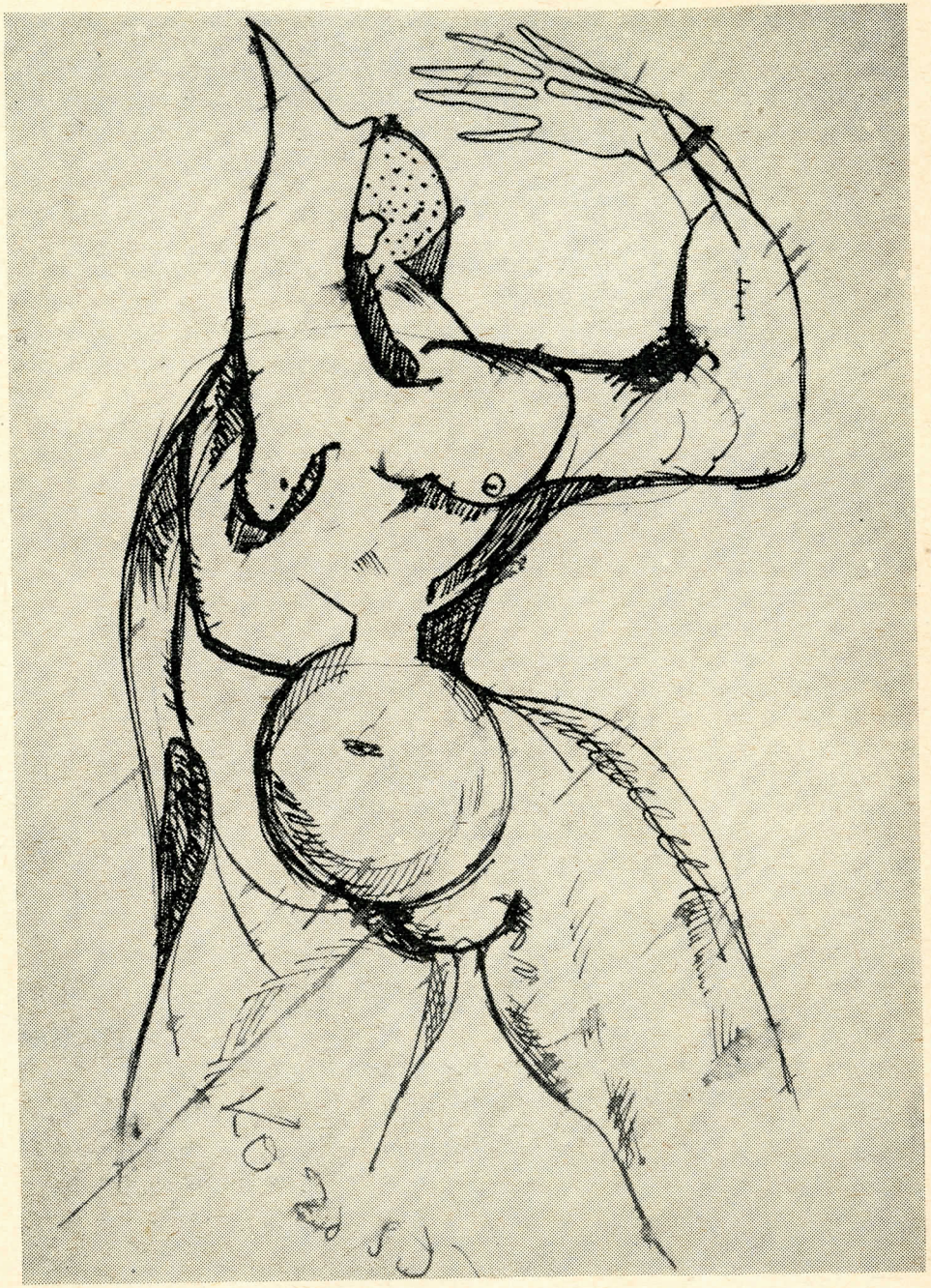

E. Nězvěstnyj: Z cyklu Gigantomachie, 1965

E. Něizvěstnyj: Z cyklu Gigantomachie, 1965

Vladimír Burič

PŘIČINLIVÍ

Nevadí
vybudujeme znovu

a
vybudovali

synteticky ion po iontu vyrobili atmosféru doby
krystalizovali předválečný vánoční sníh

madoně
vsadili skleněné oko

Pro přičinlivé
neexistují tragédie

uplácají cihly z popela spoluobčanů

+

Zvláštní
Co jsem asi dělal
za ta léta
co jsi dospěla

co jsem asi dělal

možná
sháněl chleba
a možná
kladl kámen na kámen
nebo šel po schodech
stál
oblékal se
díval se za sebe
vracel drobné
dával zelenou spěšnému transportu
sedal k prostřenému stolu
pochovával matku
ano
osm let jsem pochovával matku

a sháněl chleba

zvláštní
jsme spolu
nikdy mě nedostihneš
nemohu na tebe čekat
musím stále běžet
jsi krásná
ale co si mám s tebou počít
s tebou nemohu oplakávat co bylo
ani doufat v budoucí
jež se nám
roztrácí
před očima
Máváme na sebe
ploutvemi
v akváriích
potkávajících se tramvají

Přeložil Luděk Kubišta

B. Žutovskij: Ilustrace k Vozněsenského básni Oza, 1966

B. Žutovskij: Rybářka, 1964

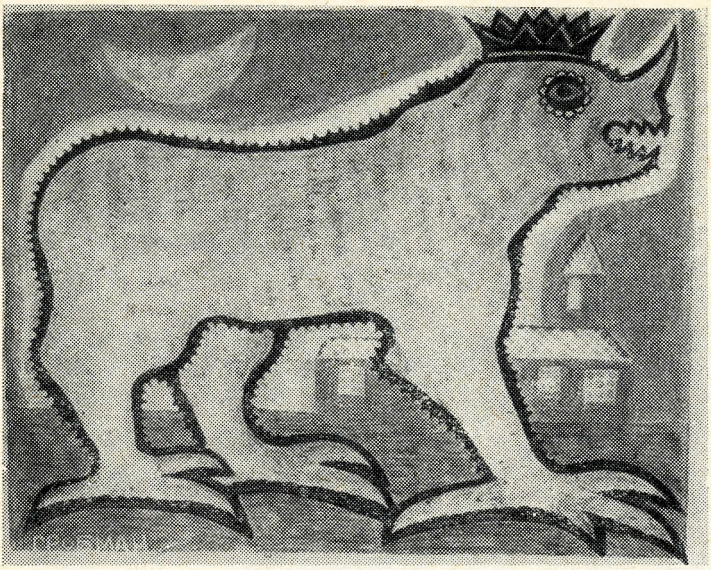

M. Grobman: Vlk-nosorožec a První hřích, 1965

V tomto čísle přinášíme ukázky prací čtyř mladých sovětských výtvarníků, sochaře Ernesta Něizvěstného a malířů Vladimíra Jankilevského, Michaila Grobmana a Borise Žutovského. Všichni patří k okruhu imaginativní tvorby a snaží se najít nové cesty moderního umění, rozvíjejíce odkaz sovětské výtvarné avantgardy dvacátých let

TO VŠECHNO ZAVINILA LÁSKA

Hudba: Zdeněk Marat / Text: Zdeněk Borovec

Zpívá Eva Pilarová

© 1966, PANTON, Praha

evergreeny a jejich slavní zpěváci

I'VE GOT YOU UNDER MY SKIN

Jsou zpěváci, kterým fandí jen ti nejmladší posluchači, a jejich rodiče nechápou proč. A jsou jiní zpěváci, kteří se líbí těm rodičům, zatímco mladší generace se o nich vyjadřuje s opovržením. Mladým se líbí průbojnost a energie, starším uhlazenost a elegance. Móda ve zpěvu se léty mění, ale zpěváci mnohdy zůstávají na celý život poznamenáni puncem onoho populárního stylu, který je vynesl vzhůru. Protože i značná část posluchačů ustrne na určitém oblíbeném stylu, stárne mnohdy se zpěvákem i jeho publikum, aniž to vlastně pozorují. Okruh zpěvákovy popularity se ovšem stále zužuje.

Je s podivem, že o některých zpěvácích to neplatí. Padesátiletý Frank Sinatra (narodil se 12. prosince 1917 v Hoboken, N. J.) je dnes stále ještě hvězdou první velikosti — svědčí o tom nedávné světové úspěchy písní „Strangers in the Night" a „Something Stupid" (které ovšem k úspěchu dopomohla i Sinatrova dcera Nancy, zpívající zde se slavným tatíčkem dvouhlasně). A to, prosím, před čtvrtstoletím byl Frank Sinatra odsuzován proto, že při jeho zpěvu byly ze sálu houfně vynášeny blahem omdlevší patnáctileté dívenky — měl tedy tehdy na tu nejmladší posluchačskou generaci vliv stejně magický jako později Beatles. Tehdy — v létech 1939 až 1943 — zpíval Sinatra s velkými swingovými orchestry Harry Jamese a Tomy Dorseye, jejichž popularita vrcholila právě kolem druhé světové války. Sinatra začínal jako uhlazený crosbyovský barytonista; v jeho zpěvu byla však od začátku osobitost, která se stále vyhraňovala. Byli jistě zpěváci s lepším hlasem, jazzovějším cítěním nebo přitažlivější tváří; ale Frank po celá léta vítězil především jakousi nepopsatelnou silou a dynamičností své osobnosti. Není náhodou, že si vydobyl oprávněné uznání i jako filmový herec — ale ne jen v hudebních filmech: hrál v mnoha filmech, kde nezazpíval ani notu, a hrál všechno jiné než líbivé hrdiny: vojenské zběhy, profesionální hráče,

FRANK SINATRA

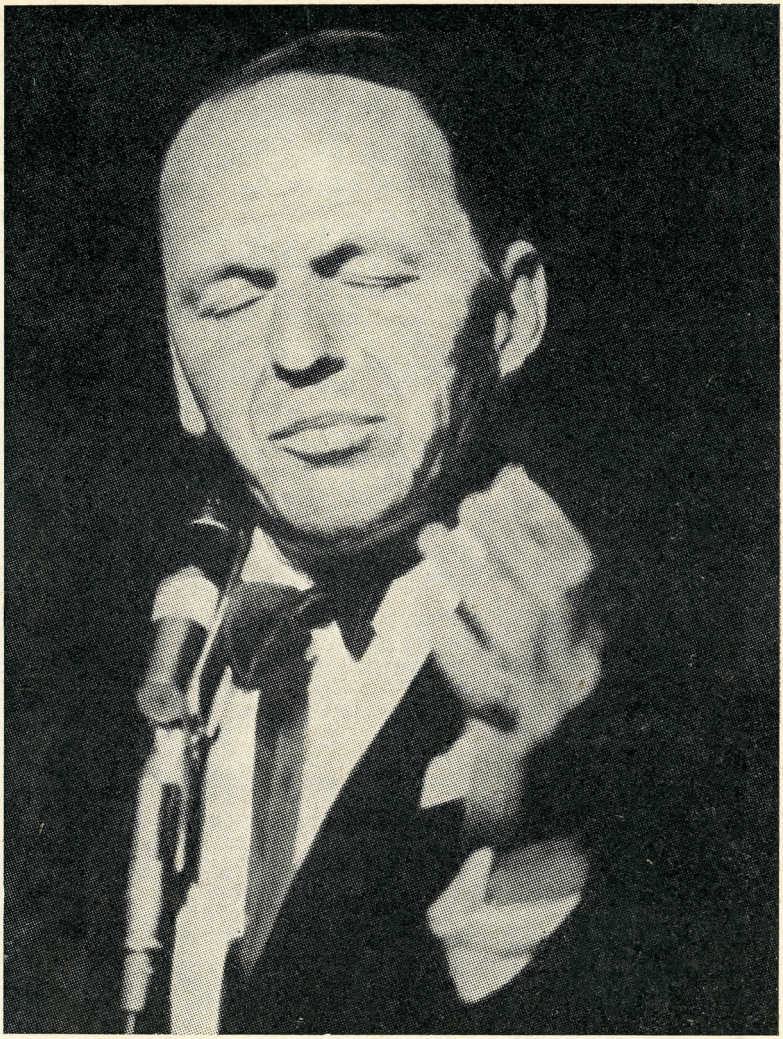

dobrodruhy, vrahy, narkomany, gangstery. Hrál muže, kteří i při drobné postavě jsou tvrdí a nepoddajní a neohroženě se perou se silnějšími protivníky, s neúprosným osudem, s vlastní posedlostí. Filmování Franka dokonce často hrozilo i odstavit do pozadí jako zpěváka — ale houževnatý Sinatra se vždy včas opět dokázal na gramofonových nahrávkách představit jako prvořadý umělec, který se nemusí bát konkurence. V Sinatrově zpěvu je i kus jeho přirozeného herectví, a také vždy kus jeho elektrizující osobnosti — sebevědomá suverenita, hraničící s arogancí, ale přitom stále ve střehu jako boxer, připravený vracet rány — takového ostatně líčí Sinatru novináři i v jeho soukromém životě. Sinatra nemá

novináře rád — jednoho zvláště dotěrného málem přizabil autem: to bylo v době, kdy se novináři příliš zajímali o Sinatrův nevydařený vztah k herečce Avě Gardnerové. A Sinatra byl ochoten bojovat za právo na své soukromí. Vychoval ho k tomu jeho původ z italské menšinové čtvrti — americká města dosud mají tato moderní ghetta — černošská, židovská, portorikánská a jiná; jejich hranice jsou ovšem spíše společenské. Jejich příslušníci potřebují být schopní a tvrdí, chtějí-li překonat svůj sociální handicap.

Když před časem byla řada jazzových kritků dotázána, zda Sinatru pokládají za jazzového zpěváka, shodli se téměř všichni na tom, že jejich představa jazzového zpěváka je jiná (obvykle jmenovali černošské zpěváky blues), ale že si Sinatry velice váží. Sinatra je prý spíše dokonalý „entertainer" — tedy člověk, který na jevišti luxusního nočního klubu dovede dokonale upoutat publikum nejen svým zpěvem, ale celým vystupováním, způsobem, jak uvádí svá čísla, pohyby, osobitostí.

Je známo, že Sinatra je výtečný hudebník, který má přesnou představu o tom, jak chce některou píseň interpretovat a jak má znít orchestrální doprovod — při nahrávání desky je to on, kdo ve studiu dominuje a rozhoduje. A hudebníci se podrobují, protože vědí, že Sinatra svému řemeslu rozumí. A Sinatra vyžaduje dokonalost — od druhých i od sebe. Snad proto se mu tolik obdivujeme, že v něm všichni cítíme vlastnosti, jež bychom sami chtěli mít — onu houževnatou vytrvalost vedoucí k cíli a neumdlévající ani chvíli na vavřínech: je známo, že Sinatra dovede podnikatelsky zvětšovat své bohatství zakládáním vlastních gramofonových společností, že dovede žít ve vysokém stylu, že s „clanem" svých přátel dovede klukovsky vyvádět, ale že svým přátelům dovede i věrně pomáhat — tak třeba černému herci a tanečníku Sammy Davisovi.

Těžko říci, zda by nám Sinatrův hlas zněl z gramofonových desek stejně, kdybychom nikdy neslyšeli o jeho podivuhodném temperamentu; myslím však, že tento temperament proniká každou slabikou, kterou Sinatra zpívá. Není to vnější afektovanost — žádné vzlyky, vzdechy nebo výkřiky — ale napětí je náhle přímo cítit v textu i melodii písně.

V dnešní ukázce jsme si vybrali jednu z klasických — i když u nás snad méně známých — písní Cole Portera. Porterovy skladby patří v pokladnici evergreenů k tomu nejlepšímu; těžko říci, zda tento bohatý Američan, který skládal vlastně jen pro své potěšení, byl lepší skladatel nebo textař. Melodie naší ukázky má typickou Porterovskou šíři, dlouhodechost a nenápadnou, ale pečlivou formální stavbu. Námět textu — vnitřní boj s láskou, jejíž beznadějnost je zřejmá, ale která se přesto stále vtírá — se v melodii obráží zvláště oním naléhavým setrváváním na těchže tónech ve střední části písně s prodlevou na es v basu. Subtónika, kterou si skladatel rezervoval až na místo, kde se melodie zdvihne k es" („Don't you know, little fool" — „nechápeš, ty blázne...") zazní jako náhlé uvědomění celé bezvýhlednosti situace; pak následuje ještě vzepětí k vrcholu (f" — přímo školsky správně exponované) a konečný rezignovaný zlom. Název písně je nepřeložitelný idiom — stane-li se vám někdo příliš blízký, jako by vám vrostl pod kůži — který však nezní nijak strojeně nebo přepoetizovaně. Stejně jako jiné Porterovy písně, je i toto malé mistrovské dílo — a Sinatrova interpretace je (jak to již u tohoto věčně mladého padesátníka nemůže být jinak) právě tak mistrovská.

MIROSLAV HEŘMANSKÝ

I'VE GOT YOU UNDER MY SKIN

Cole Porter

© CHAPELL & Co., 1936

A. P. ČECHOV

NA HLAVNÍ SILNICI

Dramatická etuda o jednom dějství

OSOBY

TICHON JEVSTIGNĚJEV

SEMJON SERGEJEVIČ BORCOV

MARJA JEGOROVNA

SAVA

NAZAROVNA

JEFIMOVNA

FEĎA

SOŇA

LJUBA

IVAN

ZBĚH

JEGOR MERIK

POSTILION

KUZMA

DENIS

DĚJE SE V JEDNÉ JIHORUSKÉ GUBERNII

PŘELOŽIL LADISLAV FIKAR

Tichonova krčma. Nalevo pult a police s láhvemi. Napravo dveře do krčmy. Místnost je ponurá a špinavá. Dřevěné zašlé stěny jsou zčásti pokryty hadry a zčásti polepeny otrhanými úředními nařízeními a zatykači. Na podlaze a na lavici jsou namačkáni pocestní a poutníci. Mnozí spí i vsedě.

Výstup 1.

Za pultem stojí Tichon a nalévá skleničku vodky. Na židli vedle Tichona sedí jeho společnice Soňa a na zemi pod nálevním stolem spí Ivan. Naproti na lavici podřimuje Borcov a na podlaze napolo sedí a leží Sava, Nazarovna a Jefimovna. Feďa stojí mezi otevřenými dveřmi a dívá se do temné deštivé noci. Zběh stojí a čeká, až mu Soňa donese objednanou vodku.

JEFIMOVNA *(Nazarovně)*: Matko, strč tam trošku do toho věchýtka! Ještě nám tady vypustí duši.

NAZAROVNA *(odhrne ze Savova obličeje cíp pláště)*: Člověčku boží, dejcháš ještě, nebo jsi už v Pánu?

SAVA: Co bych nedejchal? Dejchám živej, matičko! *(Zvedne se na loket)* Buď od tý dobroty, teta, a přikrej mně nohy. Ano, tak. Pravou víc. Tak! Bůh ti to oplať.

NAZAROVNA *(přikrývá mu nohy)*: Tak, a teď spi.

SAVA: Jaképak já už mám spaní! Jen kdyby mně pánbu dal to píchání vydržet! Spát bych pak třeba už ani nemusel.

NAZAROVNA: Bouřku na nás sesílá pánbůh.

JEFIMOVNA: Vítr vyje, slyšíš? Skučí a deštíčkem si mrská. Na střechu a na tabulky v okně. Slyšíš? Jako droboulinký hrášek. Boží dopuštění... *(Hrom)* Svatý, svatý, svatý...

FEĎA: Práská to tam, blejská se, chlejstá a nebere to konce! Húú!... Zrovna jako když hučí lesy... Húú... Vítr skučí jak fena... *(Oklepe se)* Nebejt tý prašivý ruky, tak vám teď udělám koncert, že by vám to v nožkách jen cukalo! To byste koukali! Kolo, kdyby bylo libo, nebo polku, prosím... nebo nějakej ruskej kupletek, všecko umím. Ve městě, když jsem ještě dělal podomka v grandhotelu, moc peněz jsem nevydělal, ale zato jsem se něco pomazlil s touhletou majolenkou! Všecky noty znám jak svý boty. I na kytaru hraju.

IVAN: Někdo pitomej má pitomý řeči.

FEĎA: Řekl někdo pitomej.

Pauza

NAZAROVNA *(Savovi)*: Ty by sis měl, holenku, poležet pěkně v teplíčku, nohu si hezky zahřát. *(Pauza)* Jseš jak pára nad hrncem, člověče. *(Strčí do Savy)* Nebo se už snad sbíráš do hrobu?

FEĎA: Dědo, víš, co by ti udělalo dobře? Takhle čtvrťáček vodky! Člověk si lízne, a v břichu to hřeje jako kamínka. A ze srdce jako by spadla všecka tíseň. Dej si slzu, uvidíš.

NAZAROVNA: Že tě huba nebolí! Tady starý člověk, smrt na jazyku, už skorem na cestě k pánubohu, kaje se, chudinka, z hříchů, a ty na něj s takovou řečí! Chlape nestydatá!

FEĎA: Stará, cože ses na něj tak přilípla? Má na kahánku, a ty ho zachráníš! Tím babským kvákáním! Nemůže ti vynadat, že by měl o jeden vroubek na duši víc. Proto ses ho chytla! Jseš ráda, že takovou nánu jako ty někdo poslouchá... Spi, dědo, neposlouchej ji, vykašli se na ni, ať si žvaní! Babskej jazyk — čertovo pometlo, vymete z domu chytrýho i mudrce! Nic na ni nedej, dědo! *(Spráskne ruce)* Dědulo! Jseš kost a kůže! Člověk by se o tebe pořezal. Dočista dobrej do márnice. To snad chceš doopravdy umřít!

SAVA: Proč umřít? Bůh uchovej, umřít!... Matka boží nedopustí, abych umřel v cizí zemi... umřu doma...

FEĎA: A jseš z daleka?

SAVA: Z Vologdy. Přímo z Vologdy... Měšťan tamější.

FEĎA: A kde je to, ta tvá Vologda?

TICHON: Za Moskvou... Gubernie...

FEĎA: Panečku jo! Hezkej kus světa tě to zaválo! A to jsi udělal všecinko po svejch, pěšky?

SAVA: Pěšky, hochu. Byl jsem se teďko pomodlit u Tichona Zadonského a jdu na Svaté Hory... A dá-li pánbůh, ze Svatých Hor se pustím do Oděsy. A odtamtud, povídali, za málo peněz převezou do Jeruzaléma. Stojí to prý jenom jedenadvacet rublů.

FEĎA: A co, v Moskvě jsi byl?

SAVA: No jakpak ne, hochu. Pětkrát!

FEĎA: Pěkný město, že? *(Bafne si)*

ZBĚH: A těch památností asi!

SAVA: Chrámů mnoho, mnoho, hochu...

A kde je hodně chrámů, tam vždycky bývá dobře.

BORCOV *(popojde k pultu. Tichonovi)*: Nalej mi! Nebuď takovej!

FEĎA: Ve městě hlavní věc, aby bylo čisto... Když se nadělá prach, hezky pokropit... Když bláto, hezky seškrabat... A domy aby byly hodně vysoký ... divadlo, policie, drožkáři... Já v městech žil, tak vím, co to je.

BORCOV: Jenom skleničku! Dej na dluh! Tenhleten náprstek jenom!

TICHON: Neotravuj!

BORCOV: Nebuď tak bez srdce! . . . Prosím tě... Udělej mi to kvůli!

TICHON: Zmiz!

BORCOV: Ty mě nechápeš ... Koukej, jestli zbylo v tý tvý dřevěný vesnický kotrbě ještě za grejcar mozku, tak pochop, že tě neprosím já, že...

TICHON: Tady není co chápat... Jdi si lehnout!

BORCOV: Jestli mi nenaleješ, jestli hned teď neutopím tu můru tady uvnitř, tak se něco stane! Ví bůh, že za sebe neručím! Co už jsi, ty podšívko hospodská, musel vidět tady za tím pultem opilýho lidu! A to se ti za celou tu dobu nerozbřesklo, co je to zač? Že to jsou lidi nemocní? Že trpí? Uvaž je třeba na řetěz, bij je, řež je, ale vodku jim nalej! No tak, na kolenou tě prosím. Smiluj se, prosím tě! Bože můj, jak já se ponižuju.

TICHON: Dej peníze a bude vodka.

BORCOV: Ale kde je vzít? Všecko jsem už propil. Jsem čistej jako slovo boží. Co ti teda mám dát? Tady ten kabát? Přece ti nedám svůj poslední kabát! Nesvlíknu ho z nahého těla... Čepici! Chceš? *(Sundá čepici a podává ji Tichonovi)*

TICHON *(prohlíží si čepici)*: Hm... ona je čepice a čepice... Děravá jak řešeto.

FEĎA *(se směje)*: Šlechtická! Vem ji, můžeš se v ní ponosit a před mamzelkama smekat. Dobrý den! Ručku líbám! Jak se račte, mamzel?

TICHON *(vrací Borcovovi čepici)*: Ani zadarmo ne! Na hnůj!

BORCOV: Tak teda dej na dluh! Až půjdu zpátky z města, přinesu ti ten tvůj pěťák! A udav se tím pěťákem! Uškrť se s ním! *(Kašle)* Nenávidím tě!

JEFIMOVNA: To tě ďábel svádí. Naplij mu do očí, neřádovi. Našeptává ti, potvora prokletá: Napij se, napij se, napij se! Musíš na něj ostře: Nenapiju, nenapiju! Schlípne ocas a odtáhne.

FEĎA: Tady ve věži to asi... tú... tú... tú... a v břiše to hryže, co? *(Směje se)* Nebuď bláhovej, blahorodí, natáhni se a spi! Co stojíš jako strašák uprostřed hospody! Tady přece není žádný zelí.

BORCOV *(zlostně)*: Drž hubu! Nikdo se tě o to neprosí, osle!

FEĎA: Když je tady někdo osel, tak jseš to ty! Hvízdnu ti jednu, že pustíš duši, pápěro! Syrovátko! Puchejři jeden!

NAZAROVNA: Dědeček se tady možná modlí k pánubohu a oni si, neznabozi, jeden druhému tak nadávají. Že se nestydíte!

FEĎA: Hele, ty ochechule, tady jsme v hospodě, tak jakýpak fňukání! Když v hospodě, tak v hospodě!

Borcov se snaží ukrást láhev vodky.

SOŇA: Tichone!

BORCOV *(pláče)*: Strejčku Tichone!

SAVA *(sténá)*: Jako by mi nohu prostřelili kulkou... mám ti ji v jednom ohni. Matičko...

NAZAROVNA: Copak?

SAVA: Kdopak to pláče?

NAZAROVNA: Ale tady jeden... jemnostpán.

SAVA: Popros ho, ať taky za mne proleje slzičku! Slzavá modlitba — hodnější modlitba.

BORCOV: Nemodlím se, dědo. Nejsou to slzy! *(Sedne si k Savovým nohám)* Krev! Ale co ti to říkám, stejně mě nechápeš. Ani mě nemůžeš pochopit, dědo. Ty, se svým temným rozumem. Temný jste, lidi!

LJUBA: A kdepak najdeš jiný? Světlý?

BORCOV: Jsou světlí. Ti by pochopili!

SAVA: Jsou, jsou synáčku... Světci naši, ti byli světlí... ti rozuměli všemu našemu trápení... Ani jim nic nemusíš říkat a oni pochopí . . . podívají se na tebe a pochopí... A takovou ti vlijí do duše potěchu a sílu, že z tebe spadne všecičko trápení... jako by to z tebe rukou sňali.

FEĎA: A řekni, viděl jsi někdy svatý?

SAVA: Viděl, jakpak ne!!... Na zemi je plno všelijakých lidí. Jsou i hříšníci, jsou i služebníci boží.

BORCOV: S tebou není řeč ... *(Rychle vstane)* Řeči musíme rozumět. Ale copak já mám teď nějaký rozum? Instinkt

mám, žízeň! *(Rychle jde k pultu)* Tichone, vezmi... můj kabát... *(Chce sundat plášť)*

TICHON: Takový hřích si nevezmu na svědomí.

Vejde Merik.

Výstup 2.

Předešlí a Merik

BORCOV: Vezmu ten hřích na sebe! Chceš?

MERIK *(mlčky snímá plášť a je jen v kožešinové vestě. Za pasem má sekeru. Položí sekeru na stůl a sundá si vestu)*: Tma jako v pytli. Nebe jako by je dehtem vymazal.

NAZAROVNA: A co déšť, holenku? Přestává?

MERIK *(pohlédne na Jefimovnu)*: S ženskýma se nebavím. *(Pauza. Bere do náruči šaty a sekeru)*

FEĎA: Pro takového lupínka, jako jste vy, tohle musí být náramná pastva. Divoká zaleze na pelech, ale vy, hádám, máte posvícení.

MERIK: Kdo to tady tak mele naprázdno?

FEĎA: K službám!

MERIK *(jde k Tichonovi)*: Pozdrav tě ruka páně! Copak mě nepoznáváš?

TICHON: Kdybych měl znát všechny ochlasty, co tady přejdou po hlavní silnici, musel bych mít hlavu jak škopek.

MERIK: Jen se na mě pořádně podívej... *Pauza*

TICHON *(podá mu ruku)*: Andrej Polikarpov?

MERIK: Byl jsem Andrej Polikarpov. Teď jsem pro všecky, zapište si to za uši, Jegor Merik.

SOŇA: Ty ses překřtil?

MERIK: Jakej bilet mi pámbu poslal, tak se taky znamenám. Už dva měsíce se vyskytuju jako Merik *(Rozhlíží se)* Nemáš tady nějakýho špiclíka? *(Dává na stůl peníze)*

TICHON: Špicli jsou, hochu, fajnoví lidi. Ti si teďka v tomhle nečase chrápou hezky v peřinách.

SOŇA: Lidičky, pozor na něj! Seďte si dobře na kapsách! A hlídejte si šaty! Je to straka! Ukradne, na co přijde.

MERIK: Správně! Jestli je tady nějaká cinkotina, tak pozor na mě! Ale šatů se netknu. Copak se šatama!

TICHON: Kam se neseš, vašnosti?

MERIK: Na Kubáň.

FEĎA: Na Kubáň? Jo, pane, Kubáň! *(Nadzvedne se)* To je, lidičky, zem! Pohádka! Kraj, vo jakým se vám nezdálo ani ve snu! Ptactva černo, divoký a jiný zvěře, všeho černo! Tráva tam roste, jak je rok dlouhej, pole. A lidi? Panebože, k člověku jsou jako rodní bratři. Kraj světa se nenajde něco takovýho. A vláda tam prý... tuhle nedávno mi to povídal jeden vojáček... přidělí sto děsjatin na jeden rypák. Tam žít, to musí být štěstí.

MERIK: Štěstí... Štěstí chodí za zády... není je vidět. Teprve když si ukousneš rameno, tak je uvidíš. Je to hloupě zařízený na světě. *(Rozhlíží se po lavicích a po lidech)* To asi někde vypustili arest... Na zdraví, holoto!

NAZAROVNA *(Merikovi)*: Vrah z tebe zrovna kouká...

MERIK: Na zdraví, nuzoto!

JEFIMOVNA *(Merikovi)*: Nekoukej se na nás... *(Strká do Savy)* Zničí nás, kmotříčku. *(Merikovi)* Jdi pryč, povídám, hade jeden!

SAVA: Nic nám neudělá, děvenko, nic nám neudělá... Pánbůh je s námi...

MERIK: Na zdraví, milánkové! *(Napije se. Krčí rameny)* Kdo vám ukradl řeč?

JEFIMOVNA: Odvrať už ty svoje očiska! A nech už tý svý ďábelský pýchy!

MERIK: Zavři zobák, ukvokaná! Ne pýchou, ale láskou a dobrým slovem chtěl jsem uctít to vaše slzavé údolí, bando jedna. Krčíte se tady jako mouchy před deštěm, líto mi vás přišlo. Chtěl jsem vám říct dobrý slovo. Pofoukat vám trochu tu vaši bídu. A vy melete hubou! No dobrá! Nechcete, nechtějte! *(Jde k Feďovi)* Odkud jsi?

FEĎA: Odtud. Z chamoněvské cihelny.

MERIK: Tak hezky vstaň, vašnosti!

FEĎA *(se nadzdvihne)*: A co bude?

MERIK: Vstaň a neptej se! Tady si lehnu já.

FEĎA *(vstane)*: To jistě! Je to snad tvoje místo, nebo co?

MERIK *(strhne z Fedi kabát)*: Taky že je. Hajneš si hezky na zem!

FEĎA: Jdi ode mě, vandráku!... Mám pro strach uděláno! *(Vyskočí proti Merikovi)*

MERIK *(srazí Feďu k zemi)*: Mohlo by se ti třeba něco přihodit!

TICHON *(Feďovi)*: Uhni mu, nech ho, vykašli se na něj, na chlapa.

FEĎA: Jakým právem? Vykulil ty svý šti-

čí oči a myslí, že už mám v kalhotách. *(Sebere si své krámy a ustýlá si na zemi)* Čert jeden! *(Lehne si a celý se přikryje)*

MERIK *(si ustýlá na lavici)*: Asi žes nikdy čerta neviděl, když jsem já u tebe čert... Čerti vypadají jinak. *(Lehne si a vedle položí sekeru)*

TICHON: Kde jsi vzal tu sekyru?

MERIK: Ukrad... ukrad... a teď se s ní tahám jak s outěžkem. Zahodit je mně jí líto a strčit ji nemám kam. Jako když tě omrzí ženská... zrovna tak. *(Přikrývá se)* Čerti, milánku, vypadají jinak.

FEĎA *(vystrčí hlavu zpod pláště)*: A jakpak?

MERIK: Jsou jako pára, jako duch... A z huby jim jdou plameny... *(Fouká)* To jsou pak praví čerti!... A nedají se vidět.

LJUBA: Lehni si pod brány a pak je uvidíš.

MERIK: Seděl jsem a houby jsem viděl. Oko není tak ustrojený, aby jím bylo možno uvidět všecko. Když jsem byl malý kluk, schválně jsem chodil v noci do lesa, jestli uvidím lesního muže. Volám na něj, křičím, co mně stačí dech, vábím ho k sobě, ani nemrknu, oči na šťopkách: ze tmy vylízá všelijaká chamraď, ale lesní muž nikde. A chodil jsem v noci na hřbitov, jestli uvidím umrlce. Ech! Baby lžou! Viděl jsem všelijakou zvěř, ale že by umrlýho? Oko nemůže...

LJUBA: To u nás ve vsi jeden sedlák zabil kance. Rozpáral mu břicho, a co mám povídat! Z břicha toho kance vyskočil čert!

SAVA *(se nadzvedne)*: Nemluvte o nečistém! Hřích je to!

MERIK: Hele, umrlej! *(Směje se)* Člověk ani nemusí na hřbitov... už tady lezou nebožtíci zpod podlahy dělat nám kázání. Hřích! Můj otec byl mužík a taky, vzpomínám si, nám rád dělal kázání. Jednou v noci nakrad u popa na zahradě pytel jablek, přines nám je domů a jeho první bylo: „Pamatujte si, děcka, nikdy nekraďte jablka, měly byste hřích.“ — A vy zrovna tak. Vypravovat si o čertovi, to se nesmí, ale sám se čertit jak čert, to ano. *(Ukazuje na Tichona, že si přeje ještě sklenku vodky. Soňa mu ji nese. Odkopne ležící sekeru tak, aby se ji mohl zmocnit Feďa)* ...Nebo si vemte tuhletu starou čarodějnici! *(Ukazuje na Nazarovnu)* Ve mně uviděla vraha, ale krk bych za to dal, že sama pro nějaký babský hlouposti už aspoň pětkrát upsala svou duši čertu.

Feďa se sekerou rozmáchne proti Merikovi.

NAZAROVNA *(vykřikne hrůzou)*: Bože! *(Zakrývá si obličej rukama)*

Merik je rychlejší a znovu srazí Feďu k zemi. Vítr bouchne dveřmi.

SOŇA: Prokristapána! To je vítr! To je vítr!

MERIK: Stesk mě žere! *(Lehne si)*

NAZAROVNA: Pomodli se, pohane!

BORCOV *(jde k pultu)*: Poslechni, Tichone, prosím tě naposled... Jenom slzu! Jenom půl skleničky!

TICHON *(vrtí odmítavě hlavou)*: Peníze!

BORCOV: Bože, vždyť jsem ti to už povídal! Všecko jsem propil. Kde je mám vzít? Copak pro tu kapku kořalky přijdeš na mizinu? Sklenička vodky tě stojí groš, a mě zbaví utrpení! Trpím! To není rozmar, ale utrpení! Pochop to!

TICHON: To povídej někomu jinému, a ne mně!

IVAN: Na, chleba.

BORCOV *(obrací se k poutníkům)*: Pravoslavní! Podarujte nebožáka pěťáčkem!

FEĎA: Kuš, ty! Podarujte mě!... vida ho, čtveráka! A takhle konev vodičky bys nechtěl?

BORCOV: Nic nechci! To já jen tak žertem.

MERIK: S tím vydřiduchem nehneš, kamaráde... Počkej, v jedný mý kapse se válel pěťák... Vypijem si skleničku dohromady, každej na půl... *(Hrabe se v kapsách)* K čertu... kam jsem ho jen zasel... Ale vždyť ještě před chvílí, zdá se mi, mně něco cinkalo v kapse. Ne... není tady... Není tady, brachu! Máš smůlu.

Pauza

BORCOV: Musím pít! Musím! Jináč se něco stane. Nebo se zabiju. *(Dívá se do dveří a odchází)*

MERIK: Jako zvěř. Topí se člověk a oni na něj: Dělej, top se rychleji, nemáme čas tak dlouho se dívat, je všední den. Místo aby mu hodili provaz... Ale co bych povídal! Provaz holt stojí peníze...

SAVA: Neodsuzuj hned, dobrý člověče.

MERIK *(Tichonovi)*: Pojď sem! Zuj mi boty! A hezky zčerstva!

TICHON: Jemu asi přeskočilo! *(Směje se)* Ty jsi dobrej!

MERIK: Pojď sem! Nemluvím rád nadvakrát! Zuj! A hezky zčerstva! *(Pauza. Zvedá se)*

TICHON: No no ... tak se tak nezlob ...

MERIK: Přeju si, abys mně, rasovi, zul boty!

TICHON: Co se hned tak zlobíš? Pojď, naleju ti skleničku!

MERIK: Lidičky, slyšeli jste? Co já chci? Aby mě hostil vodkou anebo aby mně zul boty? Nebo jsem se snad spletl? Řekl jsem to jinak? *(Tichonovi)* Ty asi trochu nedoslýcháš. Počkám minutku, třeba ti to dojde.

Mezi poutníky a nocležníky je vzrušení. Nadzvedávají se a hledí na Tichona a Merika. Napjaté mlčení.

TICHON *(vyjde před pult)*: Ty jsi mi milostpán. Půjč sem ty šavle! *(Zouvá Merikovi boty)* Kainovo plemeno!

MERIK: Tak, to jsem chtěl. Postav je pěkně k sobě ... tak ... a můžeš jít.

TICHON *(jde za pult a posílá Soňu pro vodu)*: Máš trochu divný žerty. Přijď si s něčím takovým ještě jednou, uvidíš, jak s tebou vyrazím dveře! *(Prudce se rozletí dveře a přibíhá k němu Borcov)* Ty jsi tu zase?

BORCOV: Heleď, dal bych ti pěknou zlatou věc ... Řekni, že chceš, a já ti ji dám.

TICHON: Neplácej!

BORCOV: Vezmi si to, ale pod jednou podmínkou: že mi to, až půjdu zpátky z města, určitě vrátíš. Dávám ti to před svědky ... Lidi, vy mi to dosvědčíte! *(Vyndá se záňadří zlatý medailon)* Tady to je ... Ten portrét bych měl vyndat ... někam si ho schovat. No co? Tady to máš i s portrétem. Jenom tě prosím: Buď na to opatrný, ať se prstama nedotýkáš tady tý hlavy ... Prosím tě, dbej na to, aby ses nedotýkal ... Vím, byl jsem na tebe grobián ... víš, já nevěděl, co dělám ... tak se nezlob ... a nedotýkej se prstama ... a nedívej se, prosím tě, tady na tu hlavičku ... prosím tě ... *(Podá Tichonovi medailon)*

TICHON *(si prohlíží medailon)*: Kradený hodinky ... No dobrá, pij! *(Nalévá mu vodku)*

BORCOV: Jenom, prosím tě, ne prstama ... Buď opatrnej ... *(Pije pomalu, s křečovitými pohyby)*

TICHON *(otevře medailon)*: Kdepak jsi ulovil takovou kůstku?

MERIK: Ukaž, dej to sem! *(Vstane a jde k pultu)*

IVAN: Ukaž, ať se podívám!

TICHON *(odtáhne mu ruku)*: Dej to klepeto pryč! Takhle, z ruky se dívej!

FEĎA *(vstane a jde k Tichonovi)*: Počkej, já se taky podívám.

K pultu přicházejí ze všech koutů nocležníci. Hlouček.

MERIK *(drží silně oběma rukama Tichonovu ruku a mlčky hledí na portrét. Pauza)*: Hezká!

FEĎA: Jako lusk ... jemňoučký tváře, oči ... Natáhni trochu ruku, nevidím dobře ... Vlasy až po pás ... Dočista jako živá! Jen jen promluvit!

Pauza

MERIK: Pro slabocha je takováhle první past ... Pověsí se ti taková na krk a ... *(Mávne rukou)* a ... můžeš se jít rovnou oběsit.

Je slyšet hlas Kuzmův: „Prrr ... Stůj, princezno!" Vejde Kuzma.

Výstup 3.

Předešlí a Kuzma.

KUZMA *(vejde)*: Hospůdka stojí na cestě, těšíš se k ní jak k nevěstě. Kolem vlastního táty pojedeš za bílýho dne a nezastavíš. Ale hospoda, ta je vidět i v černý noci už na sto verst. Z cesty, chaso, komu je krk drahej. Nalévej! *(Cvrnkne pěťákem o pult)* Čtvrťák pravýho madeira. A abych se ho dočkal!

FEĎA: Ty jsi nějakej brundibál.

TICHON: A nemávej rukama, mohl bys nějakou slíznout!

KUZMA: Na to je máme od pánaboha daný, abychom s nima mávali, ne? Rozmočili jste se, cukrouši? Namokla vám panímanda? Snad se nebojíte trochu vody, holátka? *(Pije)*

NAZAROVNA: Kdo by se nebál, když tě chytne na cestě takováhle noc. Copak teďko, chvála pánubohu, je to už jiný. Všude jsou u cest nějaké vesnice nebo stavení, je se teď kam schovat. Ale dřív, matičko svatohorská, to bylo putování! Nezbylo, než si ustlat hezky na holý zemi.

KUZMA: A dlouho se už, stará, plahočíš po světě?

JEFIMOVNA: Táhne mi osmej křížek, holenku.

KUZMA: Ještě chvilku a budeš mít léta jak stará vrána. *(Hledí na Borcova)* A tenhleten tady, co je to za pantalona? *(Upřeně se dívá na Borcova)* Je to možné? Vždyť je to náš milostpán!

Borcov pozná Kuzmu.

KUZMA: Semjone Sergejiči, jste to vy, nebo to nejste vy? Jste, že jo? Co vy tady? Co tady děláte?

BORCOV: Buď zticha a mlč!

MERIK *(Kuzmovi)*: Kdo je to?

KUZMA: Stíhanej neštěstím. Ten už si odtrpěl svý, holečku. *(Přechází kolem pultu)* Tady, v takovým zapadáku! No, řekněte! Otrhanej, opilej. Úplně jsem z toho pryč. Úplně pryč. *(Tiše Merikovi)* To je náš pán... náš statkář... Semjon Sergejič ... pan Borcov ... Viděli jste to někdy, lidičky? Podívejte se na něj, jak vypadá! Úplně jsem z toho pryč! Co umí z člověka udělat kořalka... Nalej mi, vašnosti! *(Pije)* Jsem z jeho vesnice, z Borcovky, snad jste o ní někdy slyšeli, asi dvě stě verst odtud, v Jergovském oujezdě. Byli jsme nevolníky u jeho otce... No, přivedl to, synáček!

MERIK: Byl bohatý?

KUZMA: Boháč.

MERIK: A panstvíčko rozfofroval?

KUZMA: To už je tak osud, kamaráde... Byl to velký, mocný pán, bohatý, zámožný... *(Tichonovi)* Pánové, sám jsem vídával, kdysinko, jak tady podle téhle hospody jezdíval do města. Koníčky panský, ušlechtilý, vyšňořený jako panenky. Koleska se jen svítila... na pérách — všecko prvotřídní! Pět trojek měl, tak si můžeš pomyslit. Je to asi pět let, jako by to dneska bylo, tak se na to pamatuju. Jel tudy s párem koní přes Mikiškinský převoz, a místo pěťáku hodil nám rubl... Nemám kdy, povídá, čekat, až ho rozměníš... Tak si pomyslete!...

IVAN: Asi se zbláznil, tak to vypadá.

KUZMA: Vypadá! Ale nezbláznil se... Ztratil hlavu. Z toho to všecko pošlo. Z dobrýho bydla. První vina jeho pádu — ženská sukně. Zfantil se, blázen, do jedný městský cimfrlínky. Myslel si, že na celým světě už druhá taková nekvete. Vrána se mu zalíbila... víc než sokolice bílá! A slečinka to byla! Z marcipánu! Ne, že by nějaká kokotka nebo podobně ... ale ... trošku byla do větru ... vocáskem vrtimrti, očima mroumrou! A smíchu měla pořád celý korále. Pořáde se smála! Člověk ani nevěděl proč. Panstvu se právě tohlencto líbí. Podle nich je to asi hezký a chytrý... My ale, sprostý lid, jsme jinýho názoru ... já mít takovou, tak vezmu bič, a ta by koukala, jak by mně jela z chalupy! Nu, zkrátka... zalíbila se mu a — sbohem, panská slávo! Protancovali by podrážky, tohle musela mít a ono musela mít, když jedno, tak druhý, když čaj, tak taky cukr, a tak to šlo pořád... celý noce se vozili na lodičkách, hráli na fortepiáno...

BORCOV: Nech toho, Kuzmo! Co je komu do toho, jak to bylo?

KUZMA: Odpusťte, vaše vysokoblahorodí, já jen tak pár slov... jenom maličko, stejně to zapomenou... Jen pár slov... Nalej mi, hospodo!

MERIK *(šeptem)*: A měla ho ráda?

KUZMA *(pološeptem, pozvolna přechází do normálního hovoru. Během řeči se kolem něho shromáždí všichni kromě Borcova a Soni, která hlídá u nálevního pultu)*: To se ví, že ho měla ráda! To přece bylo něco, takový milostpán! To se lehko miluje, když má tisíc děsjatin a peněz jako železo... A přitom jako mužský byl taky k světu, solidní, důstojný, statný... A chodili k němu velcí páni, každého bral takhle... jako já teď tebe... hezky za ručku *(bere Merika za ruku)*... „Buďte nám vítán, na shledanou, byl byste tak laskav.“... To jdu jednou takhle večír přes panskej sad... holenku! Na versty aby ho člověk měřil! A jak tak jdu potichounku tím sadem, koukám, a oni si tam sedí na lavičce a hubičkujou se, hrdličky. *(Napodobuje polibek)* On jí ucukruje jednu, ona jemu, zmije zmijovatá, dvě! On ji drží za tu její bílou pračičku a ona — div na něj nevleze — až jsem se musel červenat — přilípnutá jak klíště! Miluju tě, Séňo, jemu do ouška... A Séňa jako bez duše chodí z místa na místo a chlubí se, že ztratil hlavu. Tady dá rublík, tady dva... Mně dal na koně... Všem pro samou radost dluhy odpustil...

BORCOV: Ach!... Na co to vykládáš? Copak myslíš, že tady ti mají nějaký soucit... Jenom to člověka víc bolí.

KUZMA: Já jenom trošku, Semjone Sergejiči... Když oni tak poslouchají. *(K Tichonovi)* Ještě jednu. Proč si trochu neporozprávět?

Je slyšet zvonky poštovského vozu.

FEĎA: Nekřič tak, pěkně tiše...

KUZMA: Vždyť vypravuju tiše... Když nechce, co můžu dělat ... Ostatně, co k tomu ještě dodávat! Vzali se — a bylo to. Dál už nebylo nic. Nalej starýmu dobrákovi Kuzmovi. *(Pije)* Nemám rád, když se moc pije. A co bylo dál? Hned jak přišli od oltáře a panstvo si sedlo k svatební tabuli, milá křepelinka se zvedne a frrr! — upláchla mu pěkně v kočárku... *(Šeptem)* Uletěla do města k advokátovi. Ke svýmu tetřívkovi uletěla. To je, co? Hned od oltáře... panečku! ... Zabít takovou ... to je málo!

MERIK *(zamyšleně)*: Ovšem! ... A co bylo dál?

KUZMA: Vyvaloval na to oči ... A jak vidíš, začal bumbat. Z komára si udělal vemblouda, jak se říká. Zalejval komára, teď zalejvá vemblouda... A má ji rád ještě i teď ... Má! Jen se na něj podívejte! Beztoho jde teďka pěšky do města ... za ní ... aby ji aspoň škvírečkou zahlíd. Zahlídne a pomaže zpátky.

K hospodě přijede pošta. Postilión vejde a pije.

TICHON: Dneska jste se nějak opozdili, co?

POSTILIÓN: Jo. *(Zaplatí)*

IVAN: V takovýmhle psím nečase, přepadnout poštu...

FEĎA: Naplivat na to!

POSTILIÓN *(k Ljubě)*: Pojď!

Pauza. Ljuba se zvedá a odchází s Postiliónem.

MERIK *(ostře)*: A co bylo pak?

KUZMA: Myslíš jako s tím nešťastníkem?

MERIK: S kýmpak jiným!

KUZMA: A druhá věc, ze který to všecko pošlo, byl jeho švagr, od jeho sestry muž. Dal se, náš truhlík, nabulíkovat a zaručil se za švagra v bance ... na třicet tisíc ... Švagříček, liška podšitá, shrábl tisícovky, to se ví, věděl, k čemu jsou dobrý, ale o placení ani slyšet. Jen když dostal peníze, však on už to někdo zaplatí ... Nalej mi! A náš Semjon Sergejevič celejch těch třicet tisíc taky zaplatil. *(Vzdychne si)* Hlupák! Aby teď za svou hloupost třel bídu. Žena mu rodila dětičky s advokátem a švagříček si koupil někde za Poltavou pěknej statek. A on jako trefenej chodí po hospodách a prostýmu našinci, jako jsem já, brečí na prsou: Ztratil jsem, braši, víru! Nemám už v koho věřit, nemám komu věřit, to je to. — Ztratil hlavu, já říkám. Každej máme nějaký to trápení, každej nosíme pod srdcem nějakýho toho hada. To teda znamená, že se máme hned uchlastat? *(Napije se)* Vemte si například našeho starostu. Jeho žena si k sobě vodí učitýlka za bílýho dne. Mužovy peníze rozkutálí za dobrý pití. A starosta si chodí po vsi a jen se usmívá ... *(Napije se)* Trošku je teda přepadlej...

TICHON *(vzdychne)*: Jakou holt dal bůh člověku sílu...

KUZMA *(silně řihne)*: To jsem toho vypil! *(Platí)* Tady máš ty krvavý měďáky, spánembohem, děti! Dobrou noc! Ať se vám něco pěkného zdá, musím už běžet, člověk se zapovídá a dočista zapomene... *(Odbíhá a hned se vrací)* Vezu z nemocnice porodní bábu k naší milostivý... ta se asi venku vyčekala, beruška! A namokla asi! *(Utíká)*

Borcov se mlčky zvedá a odchází.

TICHON *(za chvilku)*: Hej ty! Pojď a napij se! *(Nalévá mu)*

BORCOV *(jde rozpačitě k pultu a pije)*: Už jsem ti teda dlužen za dvě skleničky.

TICHON: Nestarej se!

SOŇA: Has hoře hořem!

FEĎA: Napij se, pane, i ode mne! Ech! *(Hodí na pult pěťák)* Když piješ, umřeš. Když nepiješ, taky. Tak jakýpak fraky! Bez vodky je dobře, ale s vodkou, ej, bože, líp! Volněji. Vodka spláchne všechno... a bolest už není bolest...

BORCOV: Hrome jo, ta pálí!

MERIK: Dej to sem! *(Bere Tichonovi medailon a prohlíží si portrét)* Hm ... Hned po svatbě!... Mrcha!

ZBĚH: Naceď mu tam ještě skleničku. Ode mě!

MERIK *(mrští vší silou medailonem o zem)*: Mrcha! *(Rychle jde na své místo a lehne si tváří ke zdi)*

BORCOV: Co si to dovoluješ, co to je? Jak se opovažuješ, dobytku! Jakým právem? *(Plačtivě)* Chceš, abych tě zabil? Sprosťáku sprostá!

Soňa jej odvádí od Merika.

SOŇA: Na, ještě se napij a půjdeme spat. *(Nalévá mu)*

TICHON: Už dávno jsem měl zavírat. *(Jde a zavírá venkovní dveře)*

BORCOV *(pije)*: Co si to dovoluje? Tako-

XXXVII. JIRÁSKŮV HRONOV se letos stal dějištěm i tří osobitých moderních inscenací mladých souborů — na této straně Pražákův záběr z představení muzikálu P. Chilvera Devět skandálních příběhů loupežníka Dicka Turpina (hrál divadelní soubor londýnských studentů), vpravo nahoře Mincův snímek z Ioneskovy hry Třeštění ve dvou (Divadlo pro 111 Č. Budějovice), dole Pražákův snímek z Čechovova Medvěda (OB Bratislava-Nivy).

vej zmetek. *(Merikovi)* Slyšíš, jsi zmetek! Hovado!
SAVA: Děťátka, děti! Dejte si už pokoj! Přestaňte! Copak je do takového rámusu? Nechte lidi vyspat.
TICHON: Jděte si lehnout! *(Jde za pult a zavírá skříňku s penězi)*
FEĎA: Baže. *(Lehne si)* Dobrou noc!
MERIK *(vstane a ustýlá si na lavici krátký kožíšek)*: Pojď, pane, budeš spát tady.
TICHON: A kde si lehneš ty?
MERIK: Kde se dá. Třeba na zemi. *(Prostírá si kabát na podlahu)* Mně je to jedno. *(Položí vedle sebe sekeru)* Jeho by to na zemi tlačilo. Je zvyklej na hedvábí. Na měkký.
SOŇA *(Borcovovi)*: Pojď, vaše blahorodí! Budeš se pořád dívat na ten portrét! *(Zhasne svíčen)* Zahoď to někde!
BORCOV *(se potácí)*: Kdeže si mám lehnout?
SOŇA: Tady, co měl spát ten tulák. Copak tys neslyšel, že ti dělá místo?
BORCOV *(jde k lavici)*: Já jsem... napil jsem se drobátko... Tady?... Tady že si mám lehnout? Tady?
SOŇA: Tady, tady... Neboj se, jen si lehni. *(Lehne si na lavici)*
BORCOV *(si lehne)*: Jsem... Jsem opilej ... všecko se se mnou točí. *(Otevře medailón)* Nemáš tam kousínek svíčky? *(Soňa odchází a lehá si k pultu. Pauza)* Mášo, ty lasičko... Koukáš na mě z rámečku a směješ se... *(Směje se)* Jsem opilej! A to se můžeš smát opilýmu člověku? Nepohrdej a pomiluj pijana!
FEĎA: Ten vítr skučí! To je hrůza.
BORCOV *(se směje)*: Ty jsi mi pěkná!... Copak je možný tak se točit? Sama si nerozumíš.
MERIK *(směje se)*: To by měli vynalízt! Učení páni vymysleli všecky možný stroje a léky, ale ještě se nenašel jedinýý rozumný člověk, aby vynašel lék proti ženskýmu pohlaví... Hledají prostředek proti kdejaký nemoci, ale nikoho nenapadne, že od ženský sukně se umírá častěji než na nemoc.
IVAN: Tomu chlapovi asi ženský zmuchlaly ježka, že se tak čepejří.
MERIK: Nejsem sám ... *(Pauza)* Tady z toho je teď hlupák. A měl jsem snad já nějakej rozum, že je ze mě vandrák? Opustil jsem matku a otce a šel.
FEĎA: Kvůli ženský?
MERIK: Jako tady ten. Zrovna tak. Chodil jsem taky napřed jako bez duše, jako začarovanej, chlubil jsem se štěstím... ve dne v noci pořád jak v ohni. A přišel den a já prohlídl.
FEĎA: A cos jí udělal?
MERIK: To je má věc... *(Pauza)* Zabil, myslíš si? Krátký jsou naše ruce... nejenže ji nezabiješ, ale ještě ji i polituješ... Žij blaze a buď... šťastná! Sejdeš z očí, ale ne z mysli. Zapomenout kdybych mohl.
Někdo tluče na dveře.
ZBĚH *(vyskočí a běží ke dveřím)*: Kdo je to?
Tlučení.
SOŇA *(vstane a jde ke dveřím)*: Ať ti otevřou jinde!
TICHON: Je už zavříno!
HLAS ZA DVEŘMI: Pusť mě, Tichone, otevři mně, buď tak hodný. Péro u kočáru mně prasklo. Pomoz mi, otevři mně! Potřebuju to stáhnout provazem, nějak už s tím dojedu...
TICHON: A kdo je v kočáře?
HLAS ZA DVEŘMI: Naše paní jede z města do Varsonovjeva. Máme už jen pět verst... Pomoz nám, buď tak hodný!
TICHON: Koukej, řekni tý svý paničce, že jestli dá deset rublů, bude provaz a péro že spravíme.
HLAS ZA DVEŘMI: Přeskočilo ti, chlape? Deset rublů! Máš ty vůbec svědomí? Takhle těžit z lidskýho neštěstí!
TICHON: Dělej si jak chceš. Nechceš, nechtěj!
HLAS ZA DVEŘMI: Ale konečně, co je mi do toho! Počkej! *(Pauza)* Paní je s tím svolná.
TICHON: Račte vstoupit. *(Otevře dveře a vpustí kočího)*

Výstup 4.

Předešlí a kočí.

KOČÍ: Šťastnej dobrej večír vespolek! Tak sem dej nějakej provaz a honem, ať jedem! Kamarádíčkové, nešel byste nám někdo pomoct? Nebude to zadarmo. Copak jsem to ještě chtěl? Nemáš tady nějaký pokojíček? Paní aby se trošku ohřála. Kočár se svezl na bok. Nedá se v něm sedět...
TICHON: Co by ještě nechtěla? Pokojíček! Ať se jde ohřát sem, jestli je jí zima... Nějaký místo jí tady už najdeme. *(Jde k Borcovovi a čistí vedle něho místo. K Ivanovi)* Vstávej! *(Borcovovi)*

Zvedej se, blahorodí! Tady si sedni! *(Borcov se nadzvedne)* Bude tady místo i pro tebe. *(Kočí odejde)*

FEĎA: V tuhle hodinu dostat hosty! Hrom do toho uhoď! Teďka už do rána neusneme.

SOŇA: Škoda, že jsi neřekl patnáct... Dala by je taky...

TICHON: Ať se chováte, jak se sluší! Nemluvte radši...

Vstoupí Marja Jegorovna a za ní kočí.

Výstup 5.

Předešlí, Marja Jegorovna a kočí.

TICHON *(se ukloní)*: Ponížený služebníček, Vaše Jasnosti. Máme to tady jen po sprostu, díru jako pro šváby. Neračte se štítit, milostivá.

MARJA JEGOROVNA: Nic tady nevidím... Kam že mám jít?

TICHON: Sem, sem, Vaše Jasnosti. *(Vede ji na místo vedle Borcova)* Sem, prosím pěkně. *(Sfukuje prach)* Zvláštní pokojíček, račte prominout, nemám. Ale nemusíte se ničeho obávat, milostivá. Jsou to dobrý, tichý lidi...

MARJA JEGOROVNA *(sedne si vedle Borcova)*: Je tady hrozný vzduch! Otevřte alespoň dveře!

TICHON: Prosím, rád, jak račte. *(Běží a otevře dokořán)*

MERIK: Lidi se třesou zimou a oni si ještě otevřou dveře, a dokořán! *(Vstane a přibouchne dveře)* To jsou mi manýry! *(Lehne si)*

TICHON: Neračte se hněvat, Vaše Jasnosti, to je tady jeden takový boží prosťáček... v hlavě to nemá... račte prominout... nebojte se nic, nic vám neudělá... Ale račte prominout, milostivá, deset rublů je málo... Patnáct kdybyste dala...

MARJA JEGOROVNA: Dám. Jenom, prosím vás, dělejte!

TICHON: Hned to bude... Za minutku to máme spravený... *(Vytáhne zpod pultu provaz)* To bude jedna dvě... *(Pauza)*

BORCOV *(se podívá na Marju Jegorovnu)*: Mary!... Mášo...

MARJA JEGOROVNA *(hledí na Borcova)*: Co chcete?

BORCOV: Mary... jsi to ty? Kde jsi byla? *(Marja Jegorovna pozná Borcova, vykřikne a odskočí doprostřed místnosti. Borcov jde za ní)* Mary, to jsem já... Já! *(Směje se)* Má žena. Mary! Kde to jenom jsem? Lidi, rozsviťte!

MARJA JEGOROVNA: Odejděte! Lžete!

BORCOV *(jde k Marje)*: Teď už přestanu ...už nebudu pít... Točí se mi hlava... Můj bože!... Počkej, počkej... co se to jen stalo? *(Křičí)* Ženo! *(Padne ji k nohám a vzlyká)*

Okolo nich se seskupí hlouček.

MARJA JEGOROVNA: Odejděte! Jděte pryč! *(Kočímu)* Denisi, jedeme! Tady přece nemohu zůstat!

MERIK *(vyskočí a upřeně se jí dívá do očí)*: Poltrét! *(Chytne ji za ruku spolu s Feďou)* Je to ona! Lidičky, je to ona!

MARJA JEGOROVNA: Táhni, chlape! *(Snaží se mu vyrvat svou ruku)* Denisi! *(Denis a Tichon k ní přiskočí a chytnou Merika za ruce)* To je doupě loupežníků! Pusť ty ruce! Myslíte, že se vás leknu... Pusťte mě...

MERIK: Počkej, hned tě pustím... Jenom mě nech, abych ti řekl jedno slovo... jedno slovo jenom ... abys věděla ... Počkej ... *(Obrací se k Tichonovi a Denisovi)* Pryč, chlapi, nedržte mě! Nepustím ji, dokud jí neřeknu ... Počkej ... hned ... *(Bije se pěstí do čela)* Nejde to ... Bůh mi nedal dost světla! Nemohu najít to pravé slovo pro tebe!

MARJA JEGOROVNA *(vyrve mu ruku)*: Pojď pryč, jsou opilí... Jedeme, Denisi! *(Chce jít ke dveřím)*

MERIK *(zastoupí jí cestu)*: Tak se na něj aspoň podívej! Aspoň pohledem! Aspoň jedním laskavým slovíčkem ho pohlaď! Proboha tě prosím!

MARJA JEGOROVNA: Odveďte už tohohle... pomatence!

MERIK: Tak táhni, potvoro, do horoucích pekel!

BORCOV: Mášo!!

Merik se rozpřáhne sekerou. Velké vzrušení. Všichni vyskočí a křičí a hlučí úděsem. Sava se postaví mezi Merika a Marju Jegorovnu... Denis vší silou odstrčí Merika a odnese paní z krčmy. Všichni stojí jak zkamenělí. Dlouhá pauza.

NAZAROVNA: To byla noc!

MERIK *(spustí ruku se sekerou)*: Zabil jsem ji?

FEĎA: Ne.

MERIK *(potáceje se jde na své místo)*: Osud nechtěl, aby ji zabila kradená sekera!... *(Padne na zem a vzlyká)* Takovej zlej smutek! Těžko, smutno je mně, lidi.

Opona

IRENE

Americká lidová / Český text: Vladimír Merhaut

Zpívá Spirituál kvintet

Irene, jdi spát...

Já nejsem farmář, to vím,
jsem kovboj a toulám se rád,
já spím, kde se dá, a suchej chleba jím,
je psí život takhle se štvát...

Irene, jdi spát... atd.

Vzal čert můj bláznivý sen,
vzal čert tenhle prokletý kraj,
až zhasnu tam v dálce, tiše řeknu jen:
„Buď sbohem, má Irene, good bye!"

UŽ SE CÍTÍM LÍP

Hudba: Josef Myrow / Český text: Zdeněk Borovec

Zpívá Milan Chladil

© 1946 by TWENTIETH CENTURY MUSIC CORP. NEW YORK
Right throughout the World controlled by Bregman, Vocco and Conn. Inc. N. Y. Bregman, Vocco Conn. Ltd. London — Chappell and Co, GmbH., München
Pro ČSSR Supraphon, Praha (se souhlasem nakladatelství Chappell and Co., München)

SBOHEM SMUTKU

Hudba: Jiří Bažant / Text: Petr Rada

Zpívá Václav Neckář

© 1967, PANTON, Praha

Cliff Richard-
gentleman britské pop-music

Znáte ho z filmů Young Ones (Klub mladých)
a Wonderful Life (Báječný život); tancujícího a v barvách.
Znáte ho ze zahraniční houpačky:
ústřední melodie z Klubu mladých je dosud největším úspěchem,
jakého tu kdy sólový zpěvák dosáhl.
Víte, že zpívá se skupinou Shadows, která – ať už si
o tom myslíte cokoliv – měla ze všech daleko největší vliv
na naše beatové hnutí a v jejímž stylu hrál nejen Mefisto,
Synkopa nebo Karel Duba,
ale svého času asi každý kytarista v tomto státě.
Cliff má své kluby fanoušků, jež o sobě mnohdy nevědí,
ale při příležitosti nahrávky Klubu mladých se zaktivizovaly
k masovým akcím na podpisových arších.
Cliffa mnozí kritizují, Beatles o něm s oblibou říkají:
Je to hodný hoch, maminka na něj může být pyšná.
Ale stále je to jaksi nejpopulárnější britský zpěvák.

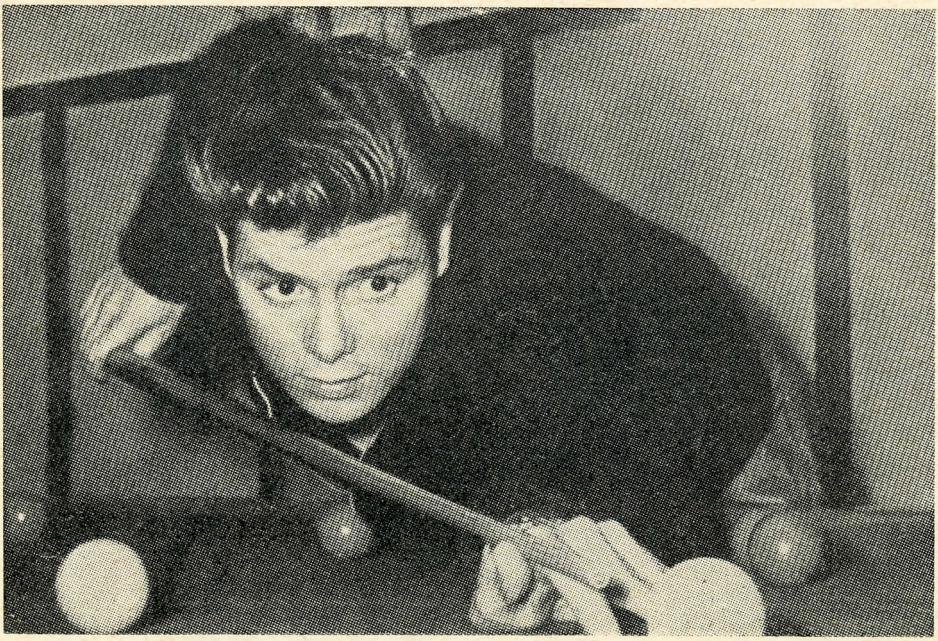

VLASTNÍ JMÉNO: Harry Rodger Webb – NAROZEN: 14. října 1940
RODIŠTĚ: Lucknow, Indie – SOUČASNÉ BYDLIŠTĚ: Nazeing, Essex, Anglie
ADRESA NA DOPISOVÁNÍ (ale moc nedoufejte): 17 Savile Row, London, W. 1.
ANGLICKÝ KLUB FANOUŠKŮ: FAN CLUB, Jan Vane, 59 Eastern Road, Romford, Essex
MĚŘÍ: 177,5 cm – VÁŽÍ: 66,5 kg (i když prý už jednou musel ostrou dietou shazovat 8 kg!)
OČI: Tmavohnědé – VLASY: Tmavohnědé – SOUROZENCI: Dvě sestry
RODIČE: Otec zemřel, matka si loni vzala řidiče pohřebního ústavu,
bývalého Cliffova zaměstnance Bodkina. Je o rok mladší než Cliff,
ale paní Webbová prý zase nevypadá na svých 46 let.
MLÁDÍ: Do osmi let v Indii, pak v Anglii, plné zpěvu a sportu.
Zejména prý vyniká v odbíjené. – PROFESIONÁLNÍ ZAČÁTKY: V 17 letech.
Ale už předtím zpíval porůznu ve škole. Poprvé vystoupil jako amatér
veřejně v Cheshuntu 1954 s pěveckou skupinou v rámci mládežnické taneční zábavy.
STYLOVÉ ZAČÁTKY: „Hrozně jsem napodoboval Elvise Presleyho," říká a má pravdu.
Dodnes je otázka, jak by vypadal vývoj mnohých evropských hvězd
v době raného rock'n'rollu, kdyby Presley jednou jedinkrát opustil Spojené státy
a zpíval v zahraničí. Do Cliffovy kariéry, založené na stylu, pohybech a mnohdy
i repertoáru Presleyho, zasáhl až teprve televizní producent Jack Good;
na jeho pokyn Cliff shodil presleyovské kotlety a přestal zpívat s kytarou na plecích.
O SVÉM ZPŮSOBU: „Myslím, že nejsem žádný zvláštní rock'n'rollový zpěvák.
To, co někdy dělám, jsou spíše rychlejší skladby interpretované ve stylu pop-music."
Po rockových začátcích přešel Cliff na to, čemu se říká na Západě balady;
v podstatě se tím rozumějí pomalé skladby založené na zpěvnosti.
SKLADATELSKÁ ČINNOST: Kdysi psal hodně, úspěšné byly Bachelor Boy
(ve spolupráci s kytaristou Shadows Bruce Welchem) a On The Beach.
Po této skladbě se odmlčel. „Nemám na to čas a klid. Když si sednu a něco mě napadne,
vždycky po chvíli zjistím, že je to Needles And Pins." (Pozn.: Charakteristická,
kdysi známá skladba z repertoáru skupiny Searchers.)
FILMY: Kromě dvou u nás známých natočil podobný Summer Holiday.
Tyto tři jsou nejslavnější. Předtím hrál dvě menší role. Letošní Finders Keepers
navazuje na skutečnou událost, náhodný pád americké bomby na španělské pobřeží.
Jsou v tom dívky, špioni (leví i praví), Shadows a výborní komici,
kteří nechybějí v žádném Cliffově filmu, ale většinou se tam příliš neuplatní.
Obecně se říká, že Cliffovy filmy jsou o něco lepší než Elvisovy. On sám hrál nejraději
vážnou úlohu v Expresso Bongo a jednoho dne by se chtěl stát skutečným hercem.
VEŘEJNÁ ČINNOST: Jako jeden z mála se nepřipojil ke společné akci anglických hvězd,
které odmítly vystupovat v Jižní Africe na protest proti segregaci.
Nechce se prý plést do vnitřních záležitostí této země.
Jinak Cliff právě působí na shromážděních anglikánské církve, veřejně propaguje křesťanství
a už delší čas se rozmýšlí,
nemá-li případně zanechat zpěvu a stát se učitelem náboženství.
CLIFF A BEATLES: Přestože je liverpoolskými hochy stále ironizován,
má jejich hudbu rád a velice si jich váží. „Jestliže se někomu zdám příliš křesťanský,
uhlazený a dobře vychovaný, nic nenamítám, to je docela dobrá představa."
JEHO NEJOBLÍBENĚJŠÍ HUDBA: Všechno možné, většina toho, co je v hit-parade, až po
Swingle Singers. „Ti jsou pro mne asi tak hranicí, dál už vážnou hudbu poslouchat nemohu."
ČETBA: James Bond a science-fiction.
FILMY: „Vidím jich málo, ale veliký dojem na mne udělal Mary Popins."
(Pozn.: Muzikál s Julií Andrewsovou.)
ŽIVOTNÍ CÍL: Být sám sebou, žít v míru se sebou samým i s lidmi.

Jiří Černý

NECH TU LÁSKU SPÁT

Hudba: Jindřich Brabec / Text: Jiří Aplt

Zpívá Marta Kubišová a Waldemar Matuška

©1967 PANTON, Praha

GINNY-GINNY (Don't Throw Me Away)

Hudba: Angelo Michajlov (Orig. text: Tony Sheridan)
Český text: Eduard Krečmar
Zpívá Tony Sheridan

©1967, PANTON, Praha

PEVNOST

(FORTECA)

OSOBY { PAN X, PAN Y

ANDRZEJ BARAŃSKI

Interiér supermoderně zařízeného bytu. Vchází zděšený pan Y.

PAN X Proboha! Co se děje? Proč jsi tak bledý?

PAN Y Opilci.

PAN X Jací opilci? Mluv! Kdo?

PAN Y Nevím. Vím jenom, že opilci.

PAN X Kolik?

PAN Y Možná jeden, možná sto. Možná deset. Celá čtvrť o nich mluví. Mají prý přijít.

PAN X K nám?

PAN Y Říkám ti, že nevím. Možná k nám, možná, že ne. A když přijdou k nám, co uděláme?

PAN X Zamkneme dveře.

PAN Y Jak?

PAN X Máme zbrusu novou závoru. Zrovna jsem ji přinesl od kováře. Chtěl jsem tě překvapit. Když zamkneme na klíč, na patentní zámek, na řetěz, na kladku, na hák, na dvě zástrčky, a ještě k tomu na závoru, neprojdou.

PAN Y Milý příteli, to jsou bezpečnostní opatření před zloději. Zloději musí pracovat potichu. Ale opilcům je to jedno. Můžou dělat rámus. V práci jim to nepřekáží. Právě naopak, rámus je povzbuzuje. Páčidly a sekyrami vyrazí dveře.

PAN X Opilci s sebou přece nenosí sekyru.

PAN Y To je pravda. Zato mají kudlu.

PAN X Na lidi kudla stačí. Ale na dveře ne.

PAN Y To je pravda. Nebude se jim chtít dlabat. Třeba dokonce začnou, ale brzy je to omrzí. Když se pracuje se dřevem, obvykle se nekřičí. Jaksi to nejde dohromady. Pracuje se potichu, soustředěně. A to právě opilci nemají rádi.

PAN X Rozdělají u dveří oheň.

PAN Y Každý opilec nosí oheň s sebou. Má v hubě hořící cigaretu.

PAN X A kde vezmou papír na podpálení?

PAN Y Třeba v peněžence.

PAN X To je dokonce pravděpodobné. Opilci si neváží peněz. Slyšel jsem, že někdy dokonce demonstrativně používají stovky místo toaletního papíru.

PAN Y Opilci nejsou lidé. Jsou něco docela jiného než my. Nic jim není svaté.

PAN X Ale když rozdělají u dveří oheň, vyjdou na chodbu sousedé a zaženou je.

PAN Y Koho? Zloděje, to ano. Ale opilce? Ti se nevyhánějí. Sousedé budou mít postaráno o zábavu.

PAN X A co když chytí nejen naše dveře, ale celý dům?

PAN Y Potom teprve zareagují. Bude ohrožena jejich bezpečnost. Ale nevěř na zázraky, že od dveří chytne celý dům. Opilec může spadnout z dvacátého poschodí a nic se mu nestane. Opilci mají štěstí. To je všeobecně známo.

PAN X Aby shořely dveře, na to je třeba trochu času. **Aspoň si prodloužíme život.**

PAN Y A proto bychom přece jen měli dveře zastrčit.

PAN X A všechen nábytek a všechno, co je

v bytě, shromáždit přede dveřmi. Čím déle oheň vydrží, tím lépe pro nás. Ohněm neprojdou.

PAN Y Vodka by se v nich vzňala.

PAN X Pozor, než to všechno shoří, my se udusíme.

PAN Y Zabalíme si hlavu do mokrých ručníků. Nic se nám nestane.

PAN Y Ale proč se šetřit? Není lepší se udusit? Když přežijeme požár, oni nás zabijí. Ubodají nás kudlami.

PAN Y Ano. Udušení je relativně přijatelnější.

PAN X Rozpářou nám břicho. Jak já jen budu vypadat! A to jsem zrovna trochu zamilovaný do naší sousedky.

PAN Y Do Adély?

PAN X Ano. Ale ona má ze mne strach. Poněkud jsem přehnal péči o zevnějšek. Pomádoval jsem si vlasy.

PAN Y Ó!

PAN X Měli bychom si vyměnit spodní prádlo. Já nemám na sobě zrovna to nejčistší. Lidé přijdou očumovat.

PAN Y Udušení je přece jenom lepší. Prodloužíme si život.

PAN X To je jasné.

PAN Y Dobrých i pět minut.

PAN X Poslyš, oni k nám třeba přijdou jen tak na kus řeči. Možná, že ani nemají zlé úmysly.

PAN Y Třeba si chtějí jenom trochu ulevit. Vyhodit si z kopýtka. Třeba je ženy podvádějí.

PAN X Ano, to je také možné. Ale jen možné.

PAN Y A co když je něco popadne a budou si chtít zahrát karty? Třeba se s námi sníží k jedné partičce.

PAN X Tak toho využijeme. Opilci mívají někdy dobré hodinky. Když nemají peníze, hrají o ně.

PAN Y Kdepak! Opilci mají přece hodinky u svých věřitelů, v zastavárně, u číšníků, u barmanů.

PAN X Člověk nikdy neví.

PAN Y To je na tom to nejhorší.

PAN X Co kdybychom jim promluvili do srdce? Mám tady takový verš. *(Čte)* „Bez srdce, bez duše, tak plouží se mátožné stvůry . . .“

PAN Y Ještě se urazí. Ne, ne. Mám něco lepšího. Portlandský cement. Na barikádu.

PAN X Ten verš má přece něco do sebe.

PAN Y Ale cement je vždycky cement.

PAN X Víš, já jsem v životě přečetl moc knih —

PAN Y Co se týče knih, z nich se také dá postavit barikáda.

PAN X Kdepak, to nejde. Knihy se na to nehodí. Rychle hoří. Neuchrání nás. Chtěl jsem říci, kolik já jsem v životě přečetl knih, spořádaně žiji a pracuji, ale pro takového ožralu neznamenám nic. Nanejvýš si přede mnou odplivne.

PAN Y To je ovšem strašné.

PAN X Včera jsem v tramvaji uvolnil místo starému opilému otrapovi.

PAN Y A já jsem se smál vtipům starého opilého blbce.

PAN X Pitomě jsem se usmíval, když jeden obtěžoval Adélu.

PAN Y Já jsem dokonce trochu cvičil s činkami, abych se jich přestal bát. Dosáhl jsem jistých výsledků. Rozšířil se mi hrudní koš. Ale bojím se jich stejně jako dřív. Opilství je přece jen síla. Nevím ani, proč je tomu tak.

PAN X Protože jim na ničem nezáleží. Když opilec někoho zabije, jde prostě sedět. To je pro něho docela běžné.

PAN Y Co kdybychom se ozbrojili? Ty si vezmeš kladívko, já hřebíky.

PAN X V žádném případě nezaútočíme první. Ani v případě napadení. My se jen bráníme. Bráníme se! Je v tom něco nádherného, povznášejícího. Cítíš to?

PAN Y Mám pocit morální převahy.

PAN X Říká se tomu ušlechtilé umění sebeobrany.

PAN Y Ušlechtilé, to zejména.

PAN X A umění. Ano, je to opravdu umění.

PAN Y Nepochybně.

PAN X V tom případě se domnívám, že zabarikádovat dveře zdaleka nestačí.

PAN Y Navrhuji namazat podlahu mýdlem. Zmenší se tření, opilci uklouznou a udělají bác. A když je opilec jednou na zemi, okamžitě usne.

PAN X A ráno ho požádáme, aby nám zaplatil nocleh.

PAN Y Ovšem. Budeme na to mít plné právo.

PAN X Ještě bychom měli přestavět stěny. Kdybychom zadní stěnu postavili ke dveřím, mohli by nás mít rádi.

PAN Y To je sice dobrý nápad, ale nedá se provést. Skříň je možno přemístit, ale stěnu?

PAN X Natož dvě stěny.

PAN Y Možná, že k nám vůbec nepřijdou. Našich dveří si nikdo ani nevšimne. Soused nalevo od nás se má čeho bát. Nalakoval si dveře křiklavou barvou.

PAN X Budeme mít zadarmo biograf. Přes zeď je všechno slyšet. Bude sranda.

PAN Y U opilců se ale nedá nic předpokládat. Jsou nevyzpytatelní. Křiklavých dveří si nevšimnou a vpadnou zrovna k nám. Někdy mají rádi zrovna takové nenápadné dveře.

PAN X Proč jsme si jen dali na dveře vizitku?

PAN Y To nás může zničit. Člověk poctivě vydře akademický titul a nakonec aby měl strach pověsit si na dveře vizitku.

PAN X Ta vizitka musí pryč.

PAN Y Kdyby se všichni proti nim spojili, bylo by všechno bez problémů.

PAN X Co kdybychom s nimi uzavřeli dohodu? Dáme jim peníze na vodku. Pod podmínkou, že k nám už nikdy nevkročí. At

si jdou, kam chtějí, ale nám ať dají pokoj.

PAN Y Myslíš, že přistoupí na takové omezení pohybu?

PAN X Začínáš filosofovat, je ti líto peněz. Za vodku udělají všechno.

PAN Y Právě proto. Seberou peníze, ožerou se a přijdou zas.

PAN X V téhle situaci by nám přišly vhod pytle s pískem.

PAN Y Jeden by se dal dohromady. Nasypeme hlínu z květináčů do povlaku.

PAN X Máme málo květinek. Naplníme s bídou jednu ponožku. A to také uděláme. Čím víc, tím líp.

PAN Y A co kdybychom se my sami stali opilci?

PAN X Nebuď směšný. Abys mohl být opilcem, musíš umět roztáčet peníze. Mít lehkou ruku.

PAN Y Každý nemůže být opilcem.

PAN X Někdy mi dokonce připadá, že opilci jsou vyšší sorta lidí.

PAN Y Nepřeháněj. Existuje přece ještě estetika, filosofie a podobně.

PAN X Co je to platné? Přijdou, zdemolují byt, rozmlátí nábytek, rozbíjí televizor a půjdou.

PAN Y Musíme se bránit.

PAN X Otevřeme kohouty v koupelně. Celý byt zatopíme vodou. Dveře nebudou hořet.

PAN Y Oni je vyrazí.

PAN X Nevadí. Voda je odplaví.

PAN Y To je nelidské. Promočí se jim šaty a dostanou rýmu.

PAN X A co kdybychom předstírali opilost?

PAN Y Před Adélou klidně.

PAN X Občas si lokneme vody z flašky od vodky, zazpíváme si, zapotácíme se...

PAN Y To není špatný nápad. Třeba se do mne ještě zamiluje.

PAN X Tak už to v životě chodí. Když člověk klidně a spořádaně žije a poctivě pracuje, žije pro svůj domov a neholduje neřestem, je pro dívku nula. A když se začne nalévat vodkou, hned se do něho zamiluje. V manželství je to stejné. Když je manžel chuligán, všechno je v pořádku. A když není, tak mu žena tluče špalky na hlavě.

PAN Y Ten nápad s předstíráním opilství nestojí za nic. Víš, co by to bylo, kdyby si lidé pomyslili, že jsi opravdu opilý? Donesl by se to do zaměstnání. Dostal bys výpověď.

PAN X Kdepak, my nemůžeme být opilci. I kdybychom chtěli. Jsme úplně jiný druh lidí.

PAN Y Skutečnému opilci ani nedají výpověď. Nepozoroval jsi, že těm pravým pijanům se žije lehčeji? Takový Kapustinský. Přijde pozdě do práce, nebo třeba vůbec nepřijde, a všechno je v pořádku. Protože všichni vědí, že pije. Oznámí prostě, že byl opilý, a to stačí. Šéf sice řekne, že to ho neomlouvá, ale to je také všechno. Nelze přece na člověku žádat, aby přišel do práce, když je opilý.

PAN X V tom to právě vězí, že ty by ses ani nedovedl chovat jako Kapustinský. Svědomí by ti nedovolilo vyhýbat se práci, vyhrožovat šéfovi a dělat výtržnosti.

PAN Y Ano. My prostě nejsme stvořeni pro opilství. My jsme tady proto, abychom se jich báli.

PAN X Opilci jsou přece jenom vyšší sorta lidí.

PAN Y Možná, že nás docela nezabijí. Třeba nám jenom poškrábou obličej, rozpářou břicho a nechají nás být. Břicho se dá zašít. Už jsi někdy slyšel, že opilci zabíjejí raněné?

PAN X Ne. Zajímavá dedukce.

PAN Y V tom případě musíme připravit jód, vatu, líh, tampony. Z jednoho prostěradla uděláme obvazy.

PAN X Až odejdou, poskytneme si vzájemně první pomoc. Zabráníme infekci a všechno bude v pořádku.

PAN Y Nebudeme jim dělat potíže. Když nás budou chtít bodat noži, nastavíme břicho. Prosím pěkně, jen si bodněte, vážený. Bodněte si a bude pokoj.

PAN X To nejde. Když je člověk na zemi, ještě mu vrazí nůž do zad.

PAN Y Proč?

PAN X Nevím. To je takový rituál.

PAN Y Konečně, i kdyby. Dvě bodné rány, to není tak strašné.

PAN X Musíme jenom klidně ležet. Aby ztráta krve byla co nejmenší.

PAN Y A úsměv. Úsměv je důležitý.

PAN X Zkusím stříhat ušima. Myslím, že opilci to mají rádi.

PAN Y To se neví. Třeba ti je zrovna uříznou.

PAN X *(dívá se na hodinky)*: Jim je všechno dovoleno. Teď ale od nich bude nějaký čas pokoj.

PAN Y Vidím, že máš sklon k mučednictví. *(Dívá se na hodinky)* No tak, že už ses přestal bát. Dnes už asi nepřijdou.

PAN X Také si myslím. Dobře, že jsme nestavěli tu barikádu.

PAN Y Dobře, že jsme netrhali prostěradla.

PAN X A ten nápad s mýdlem byl čí? Tvůj.

PAN Y Mám za to, že tvůj.

PAN X A to se zatopením bytu vodou, to byl čí nápad?

PAN Y Dobře, dobře. Ale když nepřišli k nám, museli určitě jít k někomu jinému.

PAN X Ale ne v našem domě. Bylo by je slyšet.

PAN Y Škoda. Musíme otevřít okno. Jsou možná někde nablízku.

PAN X Co tu tak profukuje? Aha. Dveře jsou otevřené.

PAN Y Proboha! Úplně jsem zapomněl za sebou zavřít dveře.

O P O N A

Přeložil Jan Pišta

NEKLIDNÉ SRDCE (Cuore matto)

Hudba: T. Savio / Původní text: A. Ambrosino
Český text: Jiřina Fikejzová

© Copyright 1967 by DURIUM EDIZIONI MUSICALI — MILANO
Pro ČSSR Státní hudební vydavatelství, Praha 1967

Marta Kubišová. Foto Soeldner

TAM NA KONEČNÝ

Hudba: Jaromír Klempíř / Text: Jiří Štaidl

Zpívají Pavlína Filipovská a Karel Hála

© Státní hudební vydavatelství • Praha 1967

SVĚT SOVĚTŮ
K 50. VÝROČÍ
VELKÉ ŘÍJNOVÉ SOCIALISTICKÉ REVOLUCE

POEZIE

KOLO INSPIRACE — Kniha, seznamující s ruskou modernou i s počátky poezie sovětské, k níž výtvarný doprovod tvoří grafika předních malířů (např. Chagall, Favorskij, Kandinskij). 360 stran dárkového formátu, váz. 30 Kčs.

LENINIA — Soubor dvaceti básní na velké téma od A. Sovy po M. Holuba, v nichž se básníci vyznávají ze svého niterného vztahu k VŘSR. Ilustrační doprovod tvoří kresby českých malířů, mj. Čapka, Muziky, Štýrského. 56 stran, dárková úprava, váz. 7,50 Kčs.

PRÓZA

KONTRAPUNKT — Osm variací na téma lásky a nenávisti, osm novel předních sovětských autorů, ilustrovaných A. Bornem. 320 stran, váz. 18,50 Kčs.

M. ŠOLOCHOV / ROZRUŠENÁ ZEMĚ — Klasický román nositele Nobelovy ceny o životě donských kozáků v době kolektivizace. Nové ilustrace Vincenta Hložníka. 536 stran, váz. 42 Kčs.

DOKUMENTY

J. MUŠKA—M. JANDA / ROK 1917 NEZNÁMÝ — Nové pohledy do zákulisí bojů o vítězství sovětské moci, u nás dosud nepublikované dokumenty a vzpomínky pamětníků doplňuje řada fotografií. 192 stran, kart. 9 Kčs.

Uvedené knihy budou platnou pomůckou pro recitační, vzpomínkové večery i slavnostní schůze.

Knihy obdržíte v knižních prodejnách nebo si je můžete objednat přímo v nakladatelství

SVĚT SOVĚTŮ, VÁCLAVSKÉ NÁM. 36, PRAHA 1

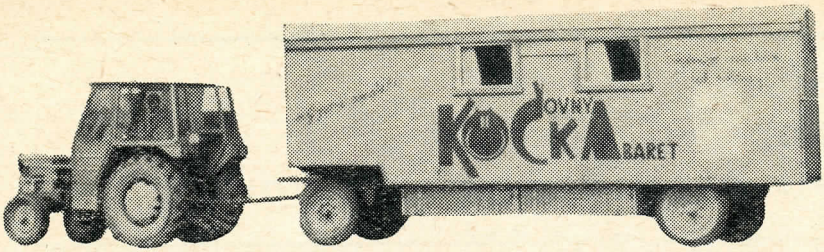

KOČKA NA CESTÁCH

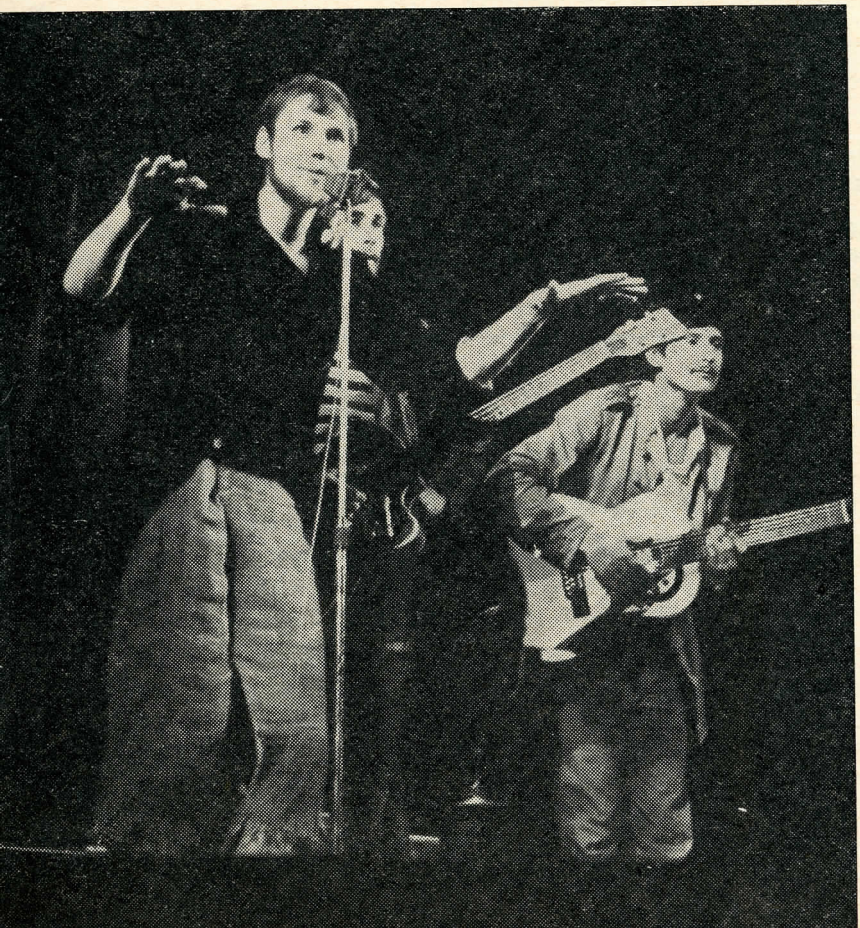

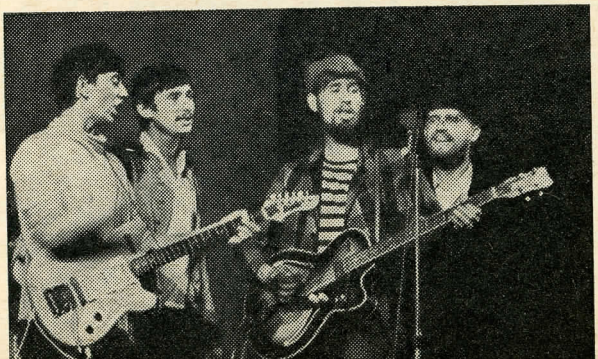

Kočovný kabaret z Karlových Varů, který uvádí pořad Zpívání z cesty, ujel na své prázdninové cestě kolem Čech a Moravy 2 800 km. Úspěšně vystoupil i na XXXVII. JH. Foto Pražák

POJĎ SEM BLÍŽ (Walk With Me)

Hudba a orig. text: Robert Mellin / Český text: Petr Rada

Zpívá Karel Gott

© 1966 by ELMANN MUSIC INC., NEW YORK
Pro ČSSR Státní hudební vydavatelství, Praha 1967

FOTOAMATÉŘI

fotografia
PRAHA

vám nabízí zhotovení přímých kopií z vašich barevných diapozitivů form. 24x36 mm se zárukou přesnosti v barevném podání

PRVNÍ ŘÁDKY

Ján Tazberík

DEŇ (VARIÁCIE S TROMA)

Tráva
načierna
načierno
čiernookých
hltá

Ale o dvanástej tri krvavé stromy
na mieste srdca s troma nožmi

Ale o tretej tri krvavé prsty
na mieste srdca s troma nožmi

Ale o siedmej tri ružové Ruženy
na ružiach s troma úsmevmi

Foto M. Wágner

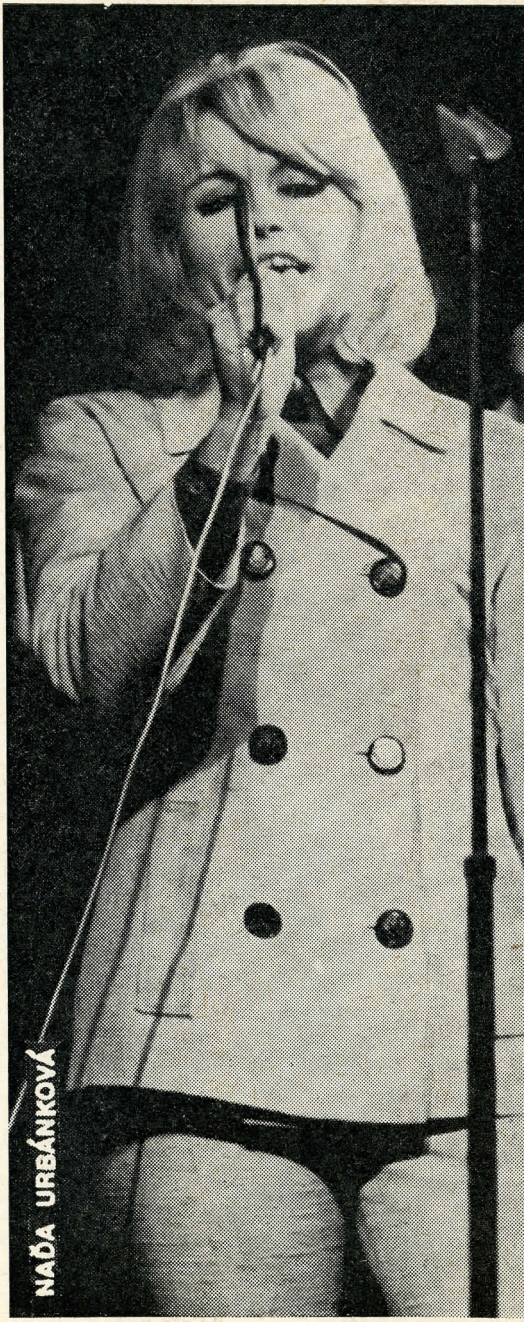

repertoár malé scény

Vydává ministerstvo kultury a informací v nakladatelství Orbis, n. p. Redakce Repertoáru malé scény a Amatérské scény: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek, Marie Vašinková. Grafická úprava: Valdemar Ungermann. Technická redaktorka: L. Naibauerová. Redakční kruh: V. Bárta, V. Bartůněk, J. Bodláková, J. Černý, M. Kovářík, J. Podaný, J. Škvorecký, J. Vedral, I. Verner, I. Vyskočil. Adresa redakce: Praha 2, Vinohradská 2, telefon 221057. Tiskne Knihtisk, n. p., závod 2, Praha 2, Slezská 13. Rozšiřuje PNS, objednávky přijímá každá pošta i doručovatel. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS, ústřední expedice tisku, Jindřišská 14, Praha 1. Vychází měsíčně; cena výtisku 2,50 Kčs. Toto číslo bylo odevzdáno tiskárně 9. září 1967.

NEOBJEDNANÉ RUKOPISY NEVRACÍME.

© Orbis, 1967 — F-10*70507

Právo k provozování uveřejněných textů zadává Československé divadelní a literární jednatelství, Praha 2, Vyšehradská 28; autorská práva autorů hudebních skladeb chrání Ochranný svaz autorský, Praha 6, Čs. armády 20.

STŘÍBRNÝ VÍTR

Hudba: Zdeněk Marat / Text: Zdeněk Borovec

Zpívá Yvetta Simonová

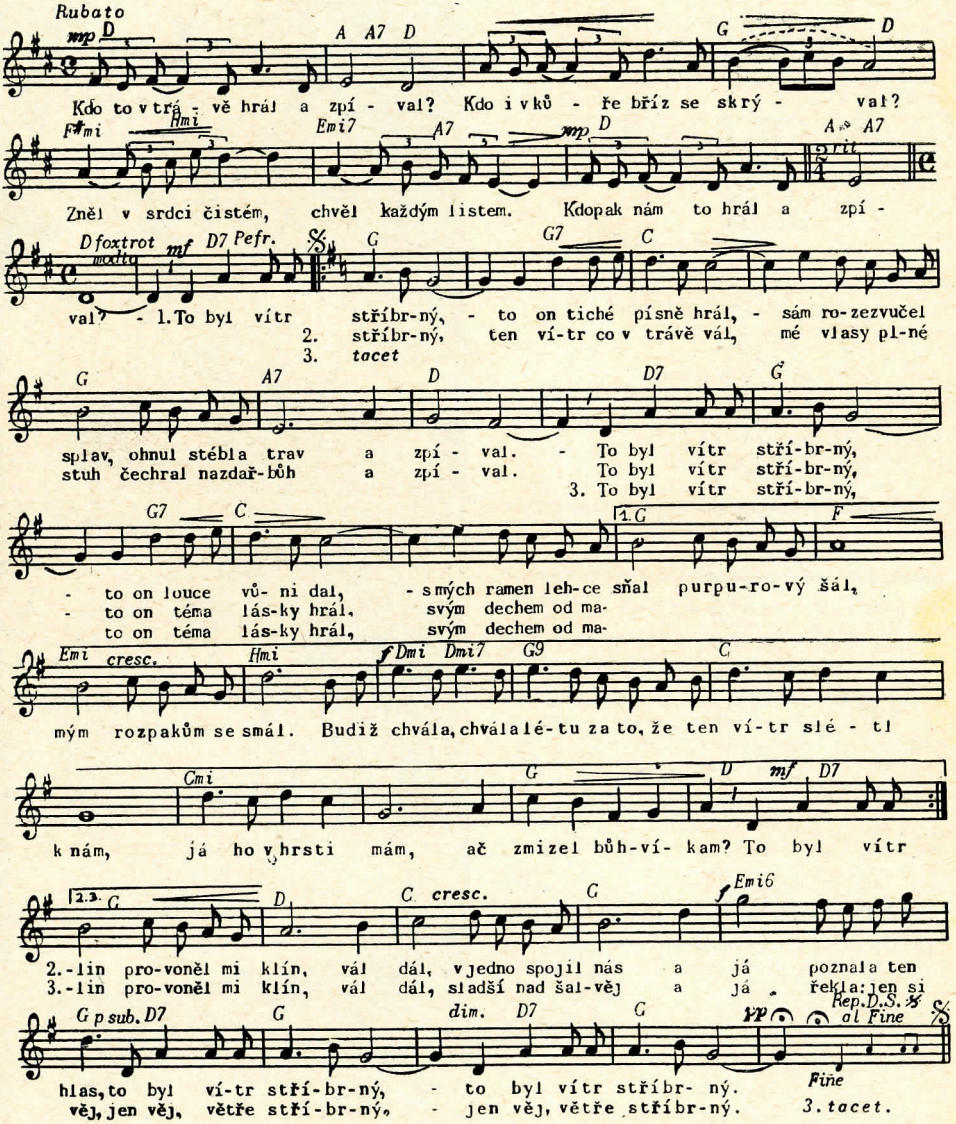

© 1967, PANTON, Praha

ZDENĚK BOROVEC

je takřka korunním textařem Vlachova orchestru. Studoval něco jiného (dramaturgii na filmové fakultě AMU) — dostudoval. Je mu pětatřicet, píše dlouho, hodně a co do techniky bez chyb. Množství se někdy těžko slučuje s kvalitou, nicméně daly by se vybrat skvosty: Jezabel, Samota, Půlnoční vlak nebo i stařičká Kos a švec. Borovec cítí náladu písničky, umí pracovat se zahraničními melodiemi, ctí zákony svého povolání, nepózuje. (Foto J. Cinybulková)

rms

Hana Hegerová
Foto Taras Kuščynskyj

10